

Արցախահայությանը պահել իր/մեր հողի վրա

Հազար տարի առաջ Երկրաշարժից, սելցուկների եւ աղա մոնղոլների արաւազաններից, այնուհետեւ բուզանդացիների խաղավաններից, Վես Սարգիսի եւ Պետրո Գետաղարձ կաթողիկոսի դավաճանություններից հետո Անիից հեռացող 100 հազար հայերի անցոր զայրույթն ու հուսահաս անեծքը հավանաբար նոյն դառնությունն ուներ, ինչն այսօր ունի արցախահայությունը, ինչն ումենի մենի բոլորս: Արցախը չհանձնվեց, հանձնեցին մերօրյա սարգիսները, սկսյալ այն դասից, երբ լիցին Զարհնակը, իրաման սվեցին լիւլու Շուշին, այնուհետեւ Աղավնոն, Սուսը, Բերձորը, նյութ բնակավայրերն ու դիրերը, հանուն... խաղաղության:

Նիկոլ Փաշինյանի խոստացած խաղաղությունը նման էր, ինչպես գրել են դեռ Երկու տարի առաջ, մայր կենցուրով վարմությին: Մյուս գաղաններից փախուստ սկզբ այդ կենդանին, լեղաղտար իր վազի ընթացքում, բնազդաբար, փորի դարձից ցած է զցում ձագուկին, որտեսզի ավելի արագ վազի, կամ... Ներողություն խնդրելով այս անլատաճ համեմատության համար՝ ավելացնեն, որ Փաշինյանի ուղեղին հասու չեղավ, որ Արցախը հակառակորդի երախը տալով՝ Մայր Հայաստանը չի կարող փրկվել: Երիտրութերի համարության ականանության ծրագիրը շարունակվելու է գործադրվել ամեն գնով, եթ Արցախի դաշվարի բանդումը առաջնահերթություն է այդ ձանաղարիին:

Նախորդ Հայաստանի կառավագարական գործի եւ զինամթերի կուտակումները մեր սահմաններին եւ Արցախի շուրջ, որը Փաշինյանը բնութագրում էր որպես Հայաստանը լայնամասշտաբ ղատերազմի մեջ ներփակելու փորձ, ղարզվեց, որ դրա նորատակը, ներկա դահին, Արցախը չեղողացնելին էր եւ հետազայում այն օգտագործելը որպես ոլացտանը ընդդեմ Հայաստանի Հանրապետության՝ Սյունիք-Երասխ-Շորժա-Սոք ճակատով: Իսկ եթե հավատանք սոցցանցերում հայտնված այն տեղեկությանը, թե Թուրքիայի նախագահը հայտնել է, որ Փաշինյանը նախադես տեղյակ է դասիվել Արցախի դեմ ղատրասվող ռազմական գործողության մասին, աղա բացահայտ է դառնում, որ ի դեմս Հայաստանի Վարչապետի՝ Թուրքիայի նախագահը որպես դաշնակցի է հայտնել մի բան, որը միայն մոտիկ գործընկերների հետ են կիսվում սովորաբար: Իսկ եթե դա եղել է դարձադես նախագործացում, աղա Փաշինյանն այդ նախին չի նախազգործացել եւ արցախի նախագահին եւ ուսական կողմին (որն այնտեղ ունի կենդանի ուժ՝ իր հենց խաղաղությունը դահելու առավելությամբ), իրանին եւ ենթարքաբար բարեկամ այլ երկրների:

Իսկ մյուս կաֆք, ավելի ծիծէ՝ խայտառակությունը, որը դաշտեց հինգաբրի օրը, եր նույն՝ մեր Երկրի Վարչապետն ու արտգործնախարարը բացահայտեն հակասեցին միմյանց, ավելի շուրջ՝ ջրեցին միմյանց, եր Արարած Սիրողյանը ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայում բավական սուր խոսելով լօնադառում էր Արդրեշանին Արցախում էրնիկ զտումներ անցկացնելու փաստի համար, իր կառավարության ղետը նույն դաին հայտարարում էր, թե Արցախում արդեն անվտանգ է:

Այս տողերը չեն գրվում գործող վաշչախմբի ու նրա ղետի բաղադրական, մշակում ու հոգեկան սնանկությունը եւս մեկ անգամ փաստելու նղա-սակով։ Նրանի ժամ առաջ ղետի է հեռանան ասղարեզից։ Նրանի սղա-ռել են իրենց չունեցածն անգամ։ Ոճանի ասում են, որ գետանցի ժամա-նակ ձիերին չեն փոխում։ Թերեւս դա ճիշտ է ձիերի, նույնիսկ ջորիների, անգամ ավանակների դարագայում։ Մինչդեռ մենք գործ ունենին ձագուկ լիոյ կենգուրուների հետ, որնին ամբողջ Դայասանը կլինեն իրենց անի-նաս օրութեալու տակուանելու համար։

Այսօր ու դեռ Երկար ժամանակ ազգային մեր նոր իշխանությունների, մեր բոլորի, ներառյալ Սփյուռքը, առաջին գործը արցախահայության ներկայությունը իր հողի վրա դահել-ամրապնդելը դիմի լինի, ամեն գնով։ Այդ գնի մեջ, որին անդրադառնալու արիթը դեռ կունենամ, աճ-բրոդական հայության աճբրոդական ջաների հետ՝ դիմի լինի նաև աճբրոդական խելամտություն։ Թժնամին միւս է նենգ լինում, իսկ այս թժնամին՝ արամեն ես։

Պետք է վերջ տալ բաղադրական ռոմանտիզմին, եւ այսուհետեւ մեր Երկրի, մեր սահմանների ու մեր իրավունքների ղաւությունը չվստահել ոչ ո՞վ: Բայց առաջին հերթին՝ բնավ չվստահել ղաւահական մարդկանց՝ մեր Երկրի ծավալաւոր հյուրինունը:

Կրկնում եմ՝ ամեն զնով դեսք է դահենի, դահղանենի, գուրզուանի արցախահայությանը իր/մեր հողում։ Դազար տարի առաջ հայերը, մինչեւ առանձները զինված անեցիները լիցին իրենց բաղադր եւ ՍԵՐ ծովի երկու ափերով, ճանադարին հայկական նորանոր բնակավայրեր հիմնելով՝ հասան Լեհաստան եւ այլադավան դաշնալով՝ 40 տարում անեացան։

Պատմությունը ղետք չէ թույլ տանք, որ կրկնվի:

Գերմանական տարբեր լրատվամիջոցներ սեղմտեմբերի 22-ին ահազագում են, որ Արցախի բնակչությունը չունի անվտանգ լինելու գգացում, եւ նրանց վախճ ու երկյուղը հիմնավորված է: «Քրանկֆուրտեր ռումդշաուն» 16:20-ի լրատվյամբ հորում տալով մասնավորաբես ռումդիմական Digi24 լրատվականին ծանուցում է, որ Ադրբեյջանից ժամանած զորքերը օդակել են ԼՂ մայրաքաղաքը, իսկ նոյն աղբյուրին հարցազրույց տված ինքնավար մարդկան կողմանակը (կարելի է ենթադրել՝ Արցախի Քանրադետության նախագահի խոսնակը - ԱՅ. Ք.) հավելել է, որ Ստեփանակերտում մարդկի վախ ունեն, թե զինվորները ցանկացած դահի կարող են բաղադր մտնել եւ կոտորել հայրենակիչներին:

Պատերազմում դաւրսության եւ Արցախի կորուսի խարանը ճակատին սերնւնդը

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ

Պատերազմից հետո ամենաողբերգական է կան օրենքը ապրեցին այս ժամանակ՝ սեպտեմբերի 19-20-ին, երբ Արցախն ընկավ 24 ժամում, թշնամու լայնածավալ հարձակումից հետո: Եւ հայոց ողջ ընտրախավոր ընդունածության եւ իշխանական, լուր նայեցած թե ինչո՞ւ է դա տեղի ունենալու: Քայսարականի սերկա իշխանության ճակատին կմասնակի 44-օրյա դատերազմի դարտության եւ Արցախի հանձննան խարան՝ դրանց նորագույն գործողությունների մասին ժամանակակից պատճենությունների մասին ժամանակակից պատճենությունների մասին:

Դարձությունները միւս էլ իրավական ճանադարինվ խնբագրելու հնարավորություն մնալու է: Մի ող սերնդի ճակատին է նաև դաշտության եւ Արցախի կորսու խարանը:

ՄԱԿ-Ի ՆՉԱԾՈՂՆ Է ԸՆԿԵԼ՝ ՈՃՐԱԳՈՐԾԻՆ ազատագրկելու փոխարեն նրա ոճրի մասին դեռ լսում են

ԱՆԱՐԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

ԳԵՐԱՄԱՆԻՒԹ

Եվրոմիությունը, ԱՄՆ ամեն օր նույն «խաղաղություն», «այլեւս երբեք» բառերի ծանոնն են ծանում, իսկ մենք ականջ են կախում ակնկալելով, թե հիմա, գուց վա դը դատժեն դատերազմ ցանողին, ցեղաս դանող դահճին: Այդրեշանի նավթութա զը դեռ չեն բոյկոտել (թեև դրա ակնարկը արեցին գերմանացի մի շարֆ բաղաբակա գործիչներ), դեռ ձկնութեա ոյում է հմբու իսկ անչափելի փողասիրությունը ...դար ձեւ է հանցակիցներին միավորող հանգա մանի աշխարհի, նաեւ Արցախի, Ղայա տանի երրորդ հանրապետության դեսակա այրերի բոլոր թերություններից տեսանե լին...Անտեսանելին, անուշափելին թերեւ ողբերգության ահոելի չափն է, դր թվային ճշգրիտ փաստագրումը սեղտեմբերի 19-ին, 20-ին, 21-ին կատարված եւ դեռ շարունակվող ոճագործության, որ գգուս ենք մենք եւ որին անսղասելի...նաեւ 2022-ի սեղտեմբերին ՀՀ տարածի վրա Այդրեշանի հարձակման ժամանակ խոս լուհամը, դեկտեմբերի 12-ից շրջափակված Արցախի մասին կեսերեւան հիշատակու գԴՀ արտգործնախարար Անալենա Բերբո բա ու ուղարկութեան հետապնդութա

Միշտ ցցուն է եղել, երբ խոսքը ուկրաինացիներին է վերաբերվել:

Սեպտեմբերի 21-ին Արցախի հարցով
ՄԱԿ-ի Ախ հրատար նիս հրավիրած
Ֆրանսիայի հետ սուր ելույթի մրցակցու-
թյունը, մեր կարծիքով շահեց Գերմանիան,
բանզի Բերքոֆի չափ Ռուսաստանի հան-
դեռ ատելություն դժվար թե ունենա ուրիշ
մեկը: Բայց ոչ Բերքոֆը, ոչ նրա հետ միա-
սին Աղրթեածնի բարոզչությանը զսդաւա-
դիկ հաջոցնող Ֆրանսիան, ԵՄ-ն, ԱՄՆ-ն
բառագինանոցից չհանեցին իրավական
սուրը՝ չգործածեցին «ցեղասպանության
դանդաղ ձեւից՝ սովամահությունից ա-
րագ՝ իրեւակնծությամբ ցեղասպանու-
թյուն» իրագրթելու, «էթնիկ գուման» որա-
կումները, բավարարվելով միայն «բնօրրա-
նից բռնի արտասում» «կանխամտածված
գործողություն» (եւ նմանահիմ՝ թիրս ուժ,
տեղահանություն եւ այլն)... բառեր, որ
«մեղմ» գուման են դահիճի ցեղասպան
և արբաջի մասին:

Արիք է Բերդին հիշեցնել, որ իրենց
ղասկիրակության կազմում է նաև կառա-
վարության խոսնակ **Դբեթքրայքը**, որ,
ինչպես գրել ենք Շաբաթներ առաջ, իր ցի-
նիզմի համար բննադատության արժանա-
ցել է, իսկ ներում դեռ չի հայցել:

**Դոկտոր ԱՐԵՎԱՏԻՔ
ԿԵՇՆԵՑ**

Անվեալ, Կանադա

Այս օրերուն ծանր է մթնոլորտը Հայոց աշխարհի ամբողջ տարածին: Ծանրագոյնը Արցախի մէջ է, ոչ ուս դակաս ծանր է նաև կացութիւնը Հայաստանի մէջ: Անխոսափելիօրէն սփյուռքահայութիւնը եւս շօմած է Վերջին ժամանին, յատկապէս Վերջին օրերուն, հայոց աշխարհի մէջ կատարուած ու տակալին կատարուող բաղաբական եւ ռազմական ցնցիչ զարգացումներուն իրեւ անզօր ականատես:

ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԺԱՄԱՆԱԿԱԼԻց ՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՄԵՆԱԾՈԱՆ ՇՐՋԱՆՆԵՐԸ ՄԵԿԱՆ է որ կաղղիմ այս օրերուն: ՄԵծագոյն մարտահրաւելքը բոլորին համար կը կայանայ ջանալ ազգովին ստեղծելը կացութեան լրջութեան համազօր հասուն եւ հանդար տրամադրութիւն՝ գործածելով, կարծ եւ երկար ժամանակի համար ազգային փրկութեան խելօֆ ռազմավարական ծրագիրներ: Դէք է առաւելագոյն չափով դաս առնել վերջին տարիներուն այդ ռազմավարութեան չգոյութեան հետևանքով ազգովին կրած մեր ծանր կրուսներէն:

Առաջին հերթին անհրաժեշտ է ամեն գործ կանխել հայ ժողովուրդի արքեր մասնիկներու ուժերուն վասնումը՝ տեղի տալով դժուար լուծելի ներքին հակամարտութիւններ հրահնելու այսօրական ավանդաց իրոքութեամբ:

Ուիշ խօսե՞ն՝ ո՞ւստի է հասունութիւն ցուցաբերել բոլորին կողմէ, իսկապէս հաւասարու եւ ամէն զնով որպես իրազորդելով ամենա որդես-

Այս, ինչի մասին դեմք է գրեմ, ցավութեամա է, բայց թարախուած վերը մինչեւ չստղմես, մշմացնող դալարներն ու լեղին դուրս չեն զա: Երկու կողմից սկզբից նուրբ, հետո՝ փոքր-ինչ ուժեղ, այնուհետև ամբողջ հոգով ու ցասումով դեմք է «մշակես» վերը, որ թարախը դուրս հորդի, ցավը թուլանա ու հոգոյ հանելով՝ հանօհս «ախ» խաւս:

Այսօր, երբ Արցախի մասով ամեն բան կորած է թվում, Դայաստանի վաղվա օրն էլ խինս մըոււցո, «դժբախտ ու դժգովն է», նախկին ու ներկա դեսական, բաղաբական, մշակութային եւ հասարակական գործիչները դառնասական բարձունքից են խոսում իմ ու իմձ նաև մի բաճի միլիոն հայերի հետ, թե «ժամանակին ասում էին, չլսեցի»: Ամեն մեկն իր ճշմարտացիությունն է առաջ բառում գուցե արդարացնելու ձիւս ժամանակին զգործելու, վախենալու, բավարար կամ ու ռիսկ չունենալու իր մեղավորությունը, դատասխանավորությունը: Իհարկե, դեմք է հասկանալ ու ընդունել, որ աշխարհաբաղաբական ու տարածաշրջանային խալացումների հետ ոչ գտնի համար ունեցած տեղապահությունը ու աշխա-

Կորսնցուցիչն Արքային
«Ճամանակաւրածիկ». ուշի մէժֆ է զանգ

**Զկորունգնելով համար Հայաստանը
Ներփին խսղաղութիւն եւ զործակցութիւն պարփ ստեղծել օրուան
իշխանութիւնը, ապա թէ ոչ՝ պէտք է հեռանայ**

**Ծուլած եւ գրեթ երբեք չիրազործուած
Ազգային Միասնականութիւնը:**

Իշխանութիւնը, ըսել կուզեմ՝ որեւէ

Առաջին եւ մեծագոյն քացրողումը
Եղած է Հայաստան-Արցախ սահման
ները լրջօրեն դաշտավանելու կարող

Սփիտքը...: Նոյն ժամանակ, մանաւանդ վերջին հշխանութիւնները ոչ մէկ ջանի կատարած են կազմակերպուած ձեւով այդ «հարստութիւն»ը ի շահ Յայաստանի գերազոյն ղահանջներուն օգտագործելու: Արդարեւ, Սփիտքը ունի մարդկային եւ նիւթական շատ մեծ կարողութիւններ, որոնք սակայն համադրուած չեն եւ չեն ալ կրնար իրենի իրենց համադրուիլ օգնելու համար հայրենիքն: Այդ աշխատանին ղատախանաւութիւնը ամբողջովին կը ղատկանի Յայաստանի հշխանութեանց:

Ահա այս օրերու խորապէս տագնա-
դալից մընուորտին մէջ այն խորհրդա-
ծութիւնները, որոնք կ'առաջարկեն ա-
դագայի նկատմանը յոյս ստեղծելու
նղատակով՝ ածխատանի՞ ուղղութիւն-
ներ ունենալը է: Բնականաբար խորհր-
դածութեանց այս դաշը ոչ մէկուն ա-
ռանձնաւոնրհումն է: Եթէ կան համո-
գիչ յաւելուածական կամ տարբեր ա-
ռաջարկներ, հիմա՞ է ժամանակը բոլոր
անոնց համար որ մտահոգ են մեր ազ-
գու պատճեանը. բազաւաւուելու:

Պետք չէ մոռնալ, թէ ժամանակակից դասնութեան էջերուն մէջ միակ դարագան որ, յարգելով հանդերձ բոլոր չափանիշներու մակարդակի տարբերութիւնը, ննան է հայ ժողովուրդի դասնութեան՝ հետաներու եւ հորայէլի դասնութիւնն է:

Գրեցի անցեալին, թէ դէս է ջանանք մեր կարելիութեան սահմաներուն մէջ օրինակ առնել եւ ջանալ ստղծել **Սինի-Խորայէլի** համազօր Յասաւամ լոր:

Կռամական ըլ:

Առժամաքար կորսնցուցիմբ Արցախը, սակայն անցնող դարերուն ունեցած ենի աւելի եւս դաժան շջամներ: Կարեւոր սթափիլն է այսօր եւ որդեգրել համազգային խելացի բաղաբականութիւն մը, որմեսզի վաղուրնել սկսեալ սկսիմբ նախ փոքր, առաջ հետաքետ մէջ բարերու որպահանա արած:

Եթ ձախողին՝ դաշճառը մենք եմ:
**Եկեւ միացնենք մեր ուստեցած մա-
 տրական թէ նիւթական բոլոր կար-
 դութիւնները ի դաշտանութիւն եւ
 ի հաօրագույն մեր հաւրեսիթին:**

Մինչեւ պերքը չսեղմես, թարախը դուրս չի գա
«Անդարդ ռուսների», «այլասերված եւլրոպացիների»,
«ոչիսար հարեւնանների» ու մեր մասին

շահն առաջ տանելու, ինչդես նաեւ՝
արելի տակ հազիվ գտածդ տեղը չկորց-
նելու համար գրնե դեսէ և ատամ ցուց-
տաս՝ համառորեն ու աննահանց: Դա
անելուց առաջ, այս, խելք ու ընորհի,
խորամանկություն ու ճարդիկություն,
ոիսկ ու օքապաս ձեւավորելու կար-
դություն դեսէ և ունենաս: Բայց եթե
հանակերպվել ես «ով էօ, ես՝ փալա-
նը» մսիի հետ, ուրեմն եկող-գմացողն
«իր սուրը քո ուկորի Վրա էլ կորի»... բա-
նի ուր ուկոր ունես:

Պետության ու դեչականության «օյին» խաղալու համար բոլորը նույն՝ ամենահետք ու դյուրամարս արդարացումն են մատուցում հանրությանը մեղավորների որս հայտարարել եւ կողիի կանգնել: ճիշտեածից նույն ոճով, ձեռագրով, ձայնի ու դատկերների նույնարդվանդակ մատուցմամբ հայաստանյան բոլոր հժխանություններ՝ ժերմակ շահեած շահեած շահեած:

ամենաառաջին նախկին, իրար մեղադրում են՝ թրամոլության, բոլորի հետ խաղեր տալու, ռուամոլության եւ օպուրալամության մեջ:

Չամեղ սոուտով, աղութիբարով իրեն
մատուցած «արդարացումները» մար-
դիկ, որբես կանոն, յուրացնում են բաղ-
ցածի ախորժակով, ինչից հետո զի-
տակցության մթագնումն ու համատա-
րած կուրուքյունն է մոլեզնում նրանց
մեջ, եւ անհագությամբ «արդարացում-
ները» ծառաւասձ անձն ո՞չ տեսմենու - ո՞չ

այ» աճաշկա աճած ոչ աճածիլ, ոչ լսելու է մեկ այլ կարծիք: Նրա համար արդեն մեկ՝ կնվաճ ձևմարտություն կա. դավադիր ուժերն ամեն ինչ արել, ավարտել են մեր փոխարեն, իսկ մեզ միայն աղոթել ու «Աղանայի ողբը» երգել է մնում: Այս ամենի միակ ձևմարտությունը «Մեր փոխարեն անելն է»: Այնինչ ոչինչ չի ավարտվել ու չի ավարտվելու: Թանի դեռ մենք բննարկում ենք, ուստի պատճեն անունը կազմում է մեզ:

րը», «Տուտուց վրացիները», «Վիշագած ու այլասերված եւրոպացիները», «Ոչ խար հարեւանները» ինչպես են հարաբերվում աշխարհի եւ Տիեզերի հետ, բայց նարկում՝ նրանց խելացի, խորածանկ կաշառ սկսող կամ այլ համկանիւները ճիշտ նույն ժանանակ հենց այդ նույն խորածանկները՝ խորածանկ ժողիտու ու կլորացրած աշերով, մտածում ու կազմում են մեր իսկ ձեռքով մեզ հուսում ենու հորավանին հայորեն ծրացիր:

Բայց կարծում եմ, դեռ ամեն ինչ կուրած չէ: Պարզաբան դեմք է իրերին ու հաղարձություններին ռեալ նայել, սաքը երաժշտական դասել, ենողիաները մի կողմն զնելով փորձել բուժել անվերջ մեղավորներ փինստելու բաղցեղը՝ դա սկսելով նրանից, ու նախնական դաշտում գործել գանել, հասկանալ ու վերլուծել մեզ դատուհասող դժբախտություն-դարտությունների մեջ սեփական մեղավորությունը:

Փառել Սարգսյան՝ բարձր ժեխնողոգիական Հայաստանի առաջմուհին

Հայաստանի Թեմեան մշակութային
միության նախագահ, դատական
գիտությունների դոկտոր, դրոֆեսոր

Երեւանի մաթեմատիկական մեթ-
նամերի գիտահետազոտական ինսի-
տուտի Տնօրեն, գեներալ Ֆադեյ Տաճա-
րի Սարգսյանը եւ Երեւանի կոնյակի
գործարանի Տնօրեն Միխայիլ Գաբրի-
էլի Խանոյանը համատեղ ձեռնարկե-
ցին եւ իրականացրեցին խորհրդային
աշրիներին իր հանդգնությամբ ու խի-
զախությամբ աննախադեմ գործողու-
թյուն։ Զուլայի հայկական խաչքարերի
գաղտնի, չարտոնված դրւուրեռում Ար-
քեջանի Նախիջեւանի ինքնակար
հանրապետության սահմանային գո-
տուց։

Հայկական համարանիշներով բեռ-
նատարդ բարձեցին արդեն այն ժամա-
նակ աղրթեզանցիների կողմից ալքա-
նական (աղվանական) հայտարկված
միջնադարյան խաչքարերի դահլյան-
ված (աշխարհի խոռորագույն) գերեզ-
մանոցի տաղանաբարերը: Խաչքարեր՝
որոնի ընդգրկված են ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի
Համաշխարհային մշակութային ժա-
ռանգության ցանկում:

ԿԱՆԽԱՏԵՄՈՒՄ ԷՐ ԱՐԴՅՈՔ ՖԱ-
ԴԵՅ ՏԱԲԱՏԻՉԸ, ՈՐ ՏԱՐԻՆԵՐ
ԱՆՑ, 2006-ին, ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՒԹՅ
ՀԵՏՔ ԱՆԳԱՄ ՉԻ ՄԱՍԼՈՒ, մնացած
հազարավոր խաչքարերը հողին են հա-
վասարեցվելու, եւ Աղրթեջանի հշխա-
նություններն արգելելու են Եվրա-
խորհրդարանի հանձնաժողովին
զննել հայկական դատմական գերեզ-
մանոցը: Զգիտեմ: Բայց ինչո՞վ էր ա-
ռաջնորդվում Հայաստանի ամենա-
գաղտնի եւ կարեւորագույն գիտակետա-
գործական ինսիտուտի Տնօրեն, հշխա-
նության բարձրագույն մարմիններում
ընդգրկված Ֆադեյ Սարգսյանը՝ Են-
թարկելով իրեն ամեն ինչ կորցնելու
վտանգի: Կարծում եմ, ավելի շուս՝
վստահ եմ. հայրենասիրությամբ, հա-
րազա ժողովրդի հանդեռ անսահ-
ման սիրով, նախնինների ու սերունդնե-
րի հանդեռ դատախանակության
զգացումով: Բիրյական Ֆադեյ (Շա-
դեսո) անունը Ֆադեյ Տաճահիչին
սկզել են դատի՝ Նախիջեւանի թեմի
հոգեւոր հովիկ, Ոռևական կայսրու-
թյան ղետական դարգեւների արժա-
նացած **Տեր Շադեսոսի** դատվին: Որ-
քան մեծ է ականավոր մարդկանց մեջ
ժառանգորդության ուժը, դարսի
զգացումը:

Ֆադեյ Սարգսյանը, որի ծննդյան
100-ամյակը կլրանա առաջիկա սեղ-
տմբերի 18-ին, ծնվել է Երեւանում,
նյութական շահ համես հնարավորու-
թյուններ ունեցող բազմազավակ ըս-
տանիլում: 1940 թվականին ավարտ-
լով միջնակարգ դպրոցը՝ ընդունվել է
Երեւանի դոլիստեխնիկական ինսի-
տուտի հիմարարական ֆակուլտետ: Ֆա-
դեյ Տաճաշիչը միևնույն ժամանակ է սովորել դպրոցում, ինսիտուտում, ա-
կադեմիայում: Ընդամենը մեկ տարի
անց ընդունելություն հայտարարվեց
Լենինգրադի ռազմական լեկցրատեխ-
նիկական ակադեմիայում: Փայլուն
հանձնելով Երկրորդ կուրսի էլեկտրո-
նինությունները (դայման կար, որ ա-
կադեմիայի ունկնդիր կարող են լինել
միայն նրանք, ովքեր ավարտել են առօ-
վազն Երկրորդ կուրսը), աղաքա գենե-

րալը դարձավ կուրսան: Պատերազմ
էր: Ակադեմիան տեղափոխվեց Տունվկ:
1943թ. հուլիսին տեխնիկ-լեյտենան-
շի կողումով Ֆարեյ Սարգսյանին ոլ-
դարկեցին ռազմաճակատ: Նա ծա-
ռայել է 31-րդ բանակի 36-րդ հրաձ-
գային կորպուսի կամի առանձին գոլ-
մարտակում: Այնուհետ շարունակել է

ուսումն ակադեմիայում: Դայաստանից եկած 44 կուրսաններից ակադեմիան ավարտել են 5-ը: Լեյտենանտ Սարգսյանը նրանցից ճիշճն էր, որ արժանացավ անհատական կրթաքուսակի, իսկ երիտասարդ գիտնականի ինժեներական տաղանդի մասին լեզենդներ էին ուղղում: Պատահական չէ, որ 1946 թվականին 23-ամյա սպան ուղարկվեց Մոսկվա՝ ծառայելու ԽՄԿՄ դատավանության մինիստրության Գլխավոր հրետանային վարչության (ԳՎԿ) ռադիոտեղորոշչից վարչությունում: Պատերազմի ծանրագույն տարիներին Սարգսյանը ինժեներական փայլուն կրթություն ստացավ: Նրա ուսուցիչներն էին ականավոր գիտնականներ Միխայիլ Կոնտորովիչը, Նիկոլայ Կոչիլովը, Նիկոլայ Իզյումովը, Ալեքսանդր Արենբերգը եւ այլք:

Ֆադեյ Տաճատիշչյանը սվյալ ոլորժի լավագույն մասնագետների հետ զբաղվել է ռադիոլոկացիոն տեխնիկայի մշակմանը եւ ներդրմանը, ռադիոտեխնիկական կարեւոր սարքավորումների մշակմանը եւ արտադրության մեջ դրանց ներդրմանը: Տաղանդավոր ու աշխատաեր գիտնականը Շուտով դառնուած է գիտական փարունակարգ, ԽՍՀՄ ՊՄ ԳՐՎ գիտատեխնիկական կոմիտեի վարչության ղետի տեղակալ: 1946-1959 թվականները՝ Մոսկվայում դաշտանության մինիստրության համակարգում Ֆադեյ Տաճատիշչյանը ծառայության տարիները, հագեցած էին գիտատեխնիկական զարգացման կարեւորագույն ոլորտներում նշանակալի հաջողություններով, համաշխարհային նշանակության հայտնագործություններով: Պատահական չէ, որ Ֆ. Սարգսյանն իր հիւերում գրում է, որ ԳՐՎ-ում աշխատանքի 13 տարիները ամենահագեցածն էին իր կյանքում: ԽՍՀՄ-ի եւ Զինաստանի հարաբերություններում հայտնի խնդիրներից հետո չգրվեց այն մասին, որ 1953 թվականին՝ կորեական իրադարձությունների ժամանակ, Ֆադեյ Տաճատիշչյանը գործողվել է Զինաստան, որդես ՀՕՊ հարցերով՝ խորհրդական: Զնանրամասնելով՝ նշենք, որ մարցաւ ԶԺՈՒ Դժու ՂԵԶ երկու անգամ ԶԺՀ ղետական դարձելներ է ընորհել ավագ ստացած Ֆադեյ Սարգսյանին:

ԱՆՑԱԾ ԴԱՐԻ 50-ԱԿԱՆ ԹՎԱԿԱՍՆԵՐԻ ԵՐԿՐՈՌԴ ԿԵՏԻՆ ՍՏԵՂԾՎԵՑ ԵՐԵԱՆԻ ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ՄԵՖԵՆԱՆԵՐԻ ԳԻՏԱԿԵՏԱՎՈՂՆՏԱԿԱՆ ՀՆԱՏԻՏՈՒԾ: ՈՐԾՄԱՆ ԽԱճԱ ԻԻՄԻ ԽԱՆԴԻԽԱԳՁԱՆ ՅԱյԱՏԱՆԻ ՄԱԹԵՆԱՏԻԿԱԿԱՆ ԴՊՐՈԳԻ ԽԵԱՆԱԿԱԼԻ ՃԵՐԺՔԵՐՈՒՄՆԵՐԻ ԻՆԱՏԻՏՈՒՄԻ ՅԱՆԴԻՐՆ՝

ստեղծել էլեկտրոնային հաշվողական տեխնիկա՝ կառավարման եւ ինֆորմատիկայի գիտության զարգացման մեջ լայն կիրառման համար:

50-ականների վերջը ու 60-ականները անվանում են հայոցի ժօդան, առաջին հերթին նկատի ունենալով այդ ժամանակահատվածում ստեղծված գրականության եւ արվեստի օրինակ:

զամության և արվածի փոխակը. Ապակայն տեղի ունեցող փոփոխությունների ամենակարենոր, կարելի է ասել՝ հեռանկարային դրսերումը գիտության եւ տեխնիկայի այն ոլորտների զարգացումն էր, որնց չէր հավատում «ժողովուրդների առաջնորդ»։ Թեեւ դրանց էր դասկանում առազան։ Եվ ահա ԵրՄՍԳԴԻ-ն դարձավ գիտական եւ տեխնոլոգիական առաջնորդացի կենտրոնը, որն իր հետեւից տանում էր Հայաստանի մտավոր, այդ թվում կրթական զարգացումը։ Պատահական չէ, որ հետագայում, երբ Հայաստան էին այցելում օսար դետությունների նեկավաներ եւ կարեւոր դասվիրակություններ, մշակութային կենտրոններից բացի՝ նրանց անողայման տանում էին ԵրՄՍԳԴԻ, որին երկրի բարձրագույն գիտական մվաճումների առաջցուց։ Երեսանի մաքենատիկական մեթոնաների ինստիտուտն այդդիմին դարձավ ակադեմիկոս Ֆադեյ Սարգսյանի կազմակերպչական տաղանդի ընորհիկ։

Ինսիտուտը ստեղծելիս Տիգրանի
Պատմականական պատմությունը վերա-
դաբակվեց հանձարեղ մաքենատիկոս
Սերգեյ Մերգելյանին, որն այդպես էլ
չփառակ հասառության Տիգրանը:
Նրան փոխարինեց **Գուրգեն Սարգ-
սյանը**: 1963 թվականից այդ ինսի-
տուտի ղեկավարը դարձավ Ֆադեյ
Սարգսյանը, որի օրով էլ կայացավ այդ
եղանակի հասառությունը:

Իր գոյության առաջին տարիներին ինստիտուտը լայն գործունեություն չի ծավալել: Թիմը ձեւավորվում էր սահմանակից մասնագետներից, սակայն գգվառողը՝ բանսարկությունները, խնդրակայնությունները թույլ չէին տալիս ծավալել անհրաժեշտ աշխատանքը: Արդյունքում դեկավարության հաճախակի փոփոխումն էր: Տնօրենի դաշտում ֆադեյ Տաճաշիջ զալուստով իրավիճակը որակալես փոխվեց: Կոլեկտիվը դարձավ մեկ ամբողջություն, իրականացնելով եզակի նախագծեր, հասնելով համաշխարհային նակարադակի արդյունների: Տնօրենի կազմակերպչական տաղանդի բաղկացուցիչ մասն էին մարդկային բացարիկ հասկանիշները, յուրաքանչյուրի նկամամբ անհատական մոտեցում գտնելու կարողությունը, մասնագիտական բանիմացությունը, մասնագիտական բարությունը՝ զուգորդված դահմանջլուսության եւ կարգադրահության հետ: Ֆադեյ Սարգսյանը առանձնահատուկ ուսուցություն էր հատկացնում սոցիալական ոլորտին: Աշխատակիցները ստանում էին Հայաստանում ամենաբարձր աշխատավարձը, աղափառվում բնակարաններով եւ անհրաժեշտ անենով: Բազմահազարանց կոլեկտիվը տաշտում էր իր ուսևամարհները:

ԵՐՍՎԳՐԻ-ՈՒՄ ԱՏԵղծվել են Երկրորդ սերնի «Դրազդան-2» եւ «Դրազդան-3» ԽՄՀՍ-ում առաջին կիսահաղորդչային համակարգիչները, այնուից Երրորդ սերնի «Սահրի» մեթենաները: Ամերիկացիները գրում էին, որ «Սահրի»-ը չ չափազանց առաջատամ ԷՐՄ է, որը նվազեցրել է աշրբերությունը իրենց հաւաքողական մեթենաների հա-

Մենաս: Հսկայական ձեռքբերում էր համարվում միասնական սերիայի EC-1045 համակարգիչը, VК-1045 համակարգչային համալիրը: Այդ աշխատանքների հեղինակներն արժանացել են Լեճինյան եւ ղետական մրցանակների, նրանց շարփում էր նաեւ Ֆարեյ Սարգսյանը: Դայ ժողովրդի դատության մեջ ոսկե տառերով են գրվելու անվանի կոնսորտիոններ Արման Զուզուկյանի, Դրաչիկ Դովսեփյանի, Մնացական Բունիաթյանի, Շերման Օհանյանի, Արամ Գեորգյանի, Ռոբերտ Արյանի, Յուրի Շուլցյանի եւ նրանց գործընկերների անունները: Նրանք բոլորն աղթել եւ աշխատել են Դայատանում, իսկ նորագույն էլեկտրահաշվիչ մեթնամերը կոչվել են «Նաիրի», «Դրազբան»: Մեկնաբանություններն ավելորդ են:

1977 թՎԱԿԱՆԻՆ ՖԱԴԵՅ ՍԱՐԳ-
ՍՅԱՆԸ ՆՇԱՆԿՎՈՒՄ Է ՀԽՍՅ ՄԻ-
ՆԻԱՏՐՆԵՐԻ ԽՈՐՃՐԴԻ ՆԱԽԱ-
ԳԱՅ: Կառավարությունը նա գլխավո-
րել է տասներկու swrh:

Այդ ժրամում երկիր ինկավարն էր ականավոր դետական-քաղաքական գործիչ Կարեն Սերոբի Դեմիրճյանը: Ֆադեյ Տաճահիջին լավ ձանաչում ու հարգում էին Մոսկվայում: Նրա ընկերներից էին միհովենական մինիստրներ, մարտավայրեր եւ գեներալներ, որոնց հետ անմիջականորեն աշխատել եւ ընկերություն էր արել տարիներ շարունակ: Սակայն վճռորոշ երաշխավորությունը Դեմիրճյանի ընտրությունն էր: Դեմիրճյանական Հայաստանը սնտեսական, կրթական, մշակութային աննախադեմ վերելիի ժամանակաշրջան էր: Կարելի է բերել ահրելի թվով փաստ ու թվեր: Սահմանափակվեմն միայն երկուսով: Եթե 1970 թվականին Հայաստանում կային 7 խոշոր արտադրական միավորումներ, ապա տաք տարի անց դրանց թիվը տասնադարիկ ավելացավ. այդուհի 77-ն էին: Այդ ժամանակաշրջանում տարեկան կառուցվում եր բացվում էր 60-ից 80 նոր դդրոց: Մինիստրների խորհրդի նախագահը մեկնում էր ամենալավաբախանատու ժեղամասեր: Սարգսյանը Երևանի մետրոպոլիտենի շինարարության հարք դեմքն էր, Մարգահամերգային համալիրի կառուցման, Օղերային թատրոնի վերակառուցման, հանրադետության սնտեսության ողջ ենթակառուցվածքներ պարագանակ տարասականացնում:

Կցանկանայի հակիրճ անդրադապտությունը գումարած է լուսավաճառքությանը: Այսպիսական դեռևս մեկ անաստվածությունն էր, իր հիմնադրման դահից ի վեր եւ զարգացման տասնամյակների ընթացքում ամեն կերպ հետաղողել է Եկեղեցուն եւ նրա սղասավորներին: Դայասանում ֆիզիկական հաշվեհարդարի են ենթարկվել բազմաթիվ Եկեղեցականներ, բանրվել տաճարներ ու Եկեղեցիներ: 1941-45թթ. Դայեննական մեծ դատրազմի ժօղանում եւ հետազա տարիներին Եկեղեցու նկատմամբ վերաբերուն ավելի հանդուրժողական դաշտավ, սակայն գաղափարական դիմակայությունը շարունակվում էր: Դայասանում 70-80-ական թվականներին երկրի դեկավարները, չնայած Կենսուից թելադրված հրահանգներին, գիտակցում էին Հայ Առաքելական Եկեղեցու դերը՝ որդես ազգային ինքնության դահդանան կարելու ինստիտուտից:

ՆԱԽՐ ՅԱՆ

Աղրեջանական տելեգրամյան այիբները խրախուսում, ոգետրում են հայ ոսիկաններին՝ նրանց անվանելով «մեր եղբայրներ»: Քաջալեռում են՝ թե «մեր եղբայրներ, զարդե, անխնա ծեծե գյավուրներին» ու հրաղարակում են կարմիր ու սև բերետավորների լուսանկարները:

Հայտնի բան է՝ հայեր գյավուրներ ենք, թուրքեր՝ ասկյարներ:

Եթե հայ ոսիկաններ եղբայր նամարտ աղրեջանցին ասկյար է, ուրեմն հայ ոսիկանը ի՞նչ է...

Նստացուցիչ է, ամորայի, երբ աղրեջանական այիբներով տեսնում են Հայաստանի դրուով ու զինանշանով համազգեստը հազին հայ ոսիկանի նկարը՝ տակը աղրեջաններն ու ռուսերն խրախուսականներ:

Իսկ «գյավուրներին անխնա ծեծող աղրեջանցիների եղբայր ոսիկանները» չեն կարդում այն, ինչ մենք ենք կարդում:

Օսմանյան Թուրքիայում հայ մանկներին խլում էին ծնողների ձեռքից, ենիշերի դարձնում, սրմերից հանում կարեկցանքը, գութը, ուղիներից՝ հայ ինմության հիշողությունը, իրենց հայ ընտանիքների դասկերները, հետ հայի արյան հոտը ընչել էին տախի, արյունը խմեցնում ու խմբերով բաց տախի հայկական գյուղերի վրա, իրենց իսկ հարազա ընտանիքների վրա: Ու ազգությանը հայ ենիշերին մորթում էր իր մորն ու րոջը:

Հայ ոսիկաններին էլ են հայի արյունը ընչել տախի, նրա սրից հանում են գութը, ուղիներից՝ հիշողությունը ու բաց տախի հայ ցուցարանների վրա:

Փաստեր կան, որ ընդզման յուրաքանչյուր այլի ճնշելուց հետ նրան մի փետ դարգելավար են սահում:

Երեանի փողոցներում «ասկյարներ» են

Թերեւս մոտալու դարգելավարի տրակմերն ուղեղներում են նրանք բաց ընկույլ փողոցներ ու հրաղարաւարներ ու հարձակվում ցուցարաների վրա:

Մելքոների 22-ին մի տեսանյօթ տարածվեց, որտեղ 11-12 տարեկան տղայի վրա են հարձակվում 2 մետրանց երկարությամբ ու լայնությամբ բերետավորները:

Նրանցից մեկը բազովմը գտեց երեխայի դարանոցին, նրա գորկվը հետ տարավ, որ խեղդի: Մյուները բռնեցին երեխայի ձեռքներն ու մամանը, որ չի հմանադրի: Մայրը, որ հավանաբար ցուցի էր եկել երեխայի հետ, չէր կարողանում որդուն ազատել ոսիկանների ճիրաններից: Մյուս ոսիկաններն էլ նրան էին բռնել, որ որդուն խեղդելու դրուեսը չխանգարի:

Եւել տղան է, մոր հետ ցուցի է եկել: Ուրեմն այնպահ հասուն է, որ գիտակցում է՝ Արցախը կորցնում են, արցախի ներ հիմա դատանդ են ու ամեն ռողեց ցեղաստանքելու վասնգի տակ: Հաջորդը Հայաստանն է: Եթե Արցախի կործանումը չկանխվի, Հայաստանի կործանումն ամստուսափելի է:

Ի՞նչ դեմք է արած լիներ 10-12 տարեկան տղան ցուցի ժամանակ, որ բերետավորները 10 հոգով հարձակվել են նրա վրա: Հազիկ ոսիկանի գոտքանդին հասող իր հասակով ի՞նչ վնաս միշտ էված լիներ այդ երեխան:

Բերեման ենթարկվողներն առանձնակի դաժանությանը բռնության են ենթարկվում: Վկտորներն անցնելիս ոսիկանները բերեման ենթարկվողներին միտումնավոր նստացնելով են սանում՝ գլուխները կրացնելով, բար տալով, ցավեցնելով, կրկորդները սեղմելով:

Սոցգանցերում օգտատերը տարածում են «աղրեջանցիների եղբայրների» լուսանկարներ՝ կոչ ամելով ճշտել նրանց անուն-ազգանունները:

Ի՞նչ կարող են անել մարդիկ՝ անգույք ոսիկանների լուսանկարները տարածելով: Ոչինչ: Սիրները հովացնում են նրանց հանրային դարսավանդի ենթակելով, ամորամբ տալով... ընդամենը:

Ոչ դա կա, ոչ դատաստան:

Յ տարի է Հայաստանում բողոքի ցուցեր են անց կացվում: Յիշեն 2022 թվականի սելքսերի 21-ին, Եռաբլուրում՝ զոհված զինվորների ծնողներին բերման ենթարկելու ամորալի տեսարանները, երբ ոսիկանները որդեկորույս մոր ենթերից ու ոսերից բռնած բար տախի էին տանում: Նրանցից ոչ ո՞վ դատախանավորվածություններ Յ Գիտությունների ակադեմիայի և արտասահմանայն կենտրոնների գիտական համագործակցության վերաբերյալ: Ակադեմիային օգնում էին նաև հովանավորները: Բայց այդ ամենը բավարա չէր: Եվ այդ ընթացքում, ասենք նաև այսօր, Յ ԳԱԱ-ում ստեղծված իրավիճակը համգեցնում է ինչ-որ բան բարեփոխելու, իսկ իրականում ոչինչ չանելու՝ կառավարության հավերժական ցանկության մասին մտերի:

Անցյալում ստեղծվածի խոյաց մերժումն ու թերըմքունումը ստանում է ազգային կարեւություն ինստիտուտում է ակադեմիայի նախարարության պատճենագույն ամփական մեջ է եւ անփական մեջ: Նա առաջին էր, ով գիտակցեց համադատաստան, ընդ որում անընդհանուր բարձր տեխնոլոգիաների ու դրանում ամեն անփական մեջ:

Ֆաղեյ Սահամանի մասին այս հայոց կարողիկու կազմական անդամների կարավարության գործերի կարավարիչ Սմերդյուկովի հետ

Փաղեյ Սարգսյան՝ բարձր տեխնոլոգիական հայաստանի առաջմոլիչը

Փաղեյ Սարգսյանը ինդիրա Գանդիի հետ՝ Երևանի սարեմանությունների գիտահետազոտական ինստիտուտի բակում

յնելու եկեղեցիների հիմնարկելի արարողություններին: Վեց եկեղեցիների հիմնարկելի արարողություններին մասնակից է եղել որդես կմահայր: Նա հետարությամբ էր անդրադառնում այն իրողությանը, որ ինքը բարձր տեղեցու հավատավոր նվիրյալ զավակի: Այդ ողին ինքը ժառանգել է, հավանաբար, իր արահան մեծ հորից, որի անունը միշտ սիրով ու հետարությամբ է կրել, եւ այդ զգացումին մենք հայորդ ենք դարձել, երբ հրավիրել ենք դարուն Սարգսյանին մասնակիցին:

1993 թվականին Փաղեյ Սարգսյանը ընտրվեց Յ Գիտությունների ակադեմիայի նախարար: Նա գլխավոր խնդիրներից մեկը դարձավ հարավագործության դադար:

Այս թե ինչ է գրում ակադեմիկոս Սամվել Շուլույանը:

Փաղեյ Սարգսյանը Ամենայն Հայոց կարողիկու կազմական անդամների կարավարիչ Սմերդյուկովի հետ

Ֆաղեյ Սահամանի մասին: «Հայաստանում բարձր տեխնոլոգիաների, էլեկտրոնների, հավականական տեխնիկայի անդամների եւ նորարարական մասնակտության ամփական անդամների կարավարության պատճենագույն ամփական մեջ է եւ անփական մեջ: Նա առաջին էր, ով գիտակցեց համադատաստան, ընդ որում անընդհանուր բարձր տեխնոլոգիաների ու դրանում ամեն անփական մեջ:

Ֆաղեյ Սահամանի մասին այս հայոց կարողիկու կազմական անդամների ակադեմիայի ավարտել լիսվացի մեծ բանաստեղծ եղուարդաս Սեմելյահիսի արահան յությամբ. «Նա սահման մոտ աղավար կազմական անդամների կարավարության պատճենագույն ամփական մեջ:

☞ 1 Հիմա Հայաստանում ընդդի՛ցած գնացքի հետեւից կազելուն են ննան, այն եւս, Արցախի հանձնման դեմ բազմաթիվ իրեն անկեղծ ընդպղողների առկայությանը, երեմն ֆարսի տուակություն է թողնում որևական ազդեցության գործիչների առկայությանը, որոնի առանց Ուսասաւնի հավանության երեք ոչինչ չեն անում, այս դեմքում տեղի ունեցողը ակամա թե կամա կարող է նոյաստել Արցախուն տեղի ունեցողի ավարտմանը, ավելի՛ Հայաստանի անկախության ժուրգ սույն դավադրությանը, մարդկանց զբաղեցնելով իշխանակուխության մասն եւ իրավիճակից այլ ելի՛ փնտրությունուն բացառելով։ Են ազնիվ բողոքողները հետ չասեն՝ չզգուացրեցի։ Կիւտեւնի դեռ իրադարակում տեղի ունեցող զարգացումներին, այս դահին նույնությունը ուսիկանության գազանարար դահկածքը, որն անհարի է իրեն ժողովրդավարական անվանող դեռությանը։

Արցախը դատան է վեցրված, այօս-
տեղ Տերությական է թշնամին, ոռու
խաղաղապահները նախ իրենց ան-
գործությամբ, կամ անգամ դիտավորու-
թյամբ նոյաստցին Արցախի անկանա-
նը, իհմա էլ փրկչի կերպարանի են
ստանձնել, ու չար լեզուների դնդմամբ,
իհմա էլ փող են աշխատում արցախ-
ցիներին փողի դիմաց տարհանելով
երկրից, այն դեմքում, երբ Հայաստան
անգամ արցախցիներին թշնամու բե-
րանից ազատել- կազմակերպված Հա-
յաստան բերելուց է ձեռքեր լվացել ու
նայում է, թե թշնամին, երկար ժամա-
նակ սովի ու շրջափակման մեջ հյու-
ծելով Արցախն ու արցախցուն, ինչ-
դեռ է իհմա էլ նվաստացման գործըն-
թացներով տանջելու: Չնայած Ադրբե-
ջանի նախագահի ներկայացուցչի՝
հանաներման խոստումներին (ես հնչ
ամտանելի նվաստացում է հայրենիքը՝
դաշտանած մարդկանց համար՝) ար-
ցախցուն այս դասին սղառնում է կր-
ված տηպանարդկանց ձերբակալումն ու
Բաբվի բան ուղարկելը, լուրեր կան
կանանց հանդեռ ադրբեջանցիների
սեռական ունձգությունների վերաբ-
րյալ, տասնյակ հազարավոր մարդկան
գյուղերից Տեղահանված են ու հազիվ
թե վերադառնան, բանի որ նրանց սմե-
րում արդեն Տերությունություն, թա-
լան են անում թշնամու գինվորները:
Տեղահանվածների մեջ կան միմյանց
կորցրածներ, որոնք կամի բացակայու-
թյամբ չեն կարողանում միմյանց գՏ-
նել, հաևկաղես ցավայի է կորած եր-
խաների դարագան, ու դասկերաց-
նո՞ւմ ե՞ հանկած ու դարզվի, որ
նրանց, առանց ծնողների գիտության,
հանել են երկրից...

Հաջորդելու է արցախսիներին սիհ-
ղողաբար աղրեցանական անձնագ-
րի, աղրեցանական մանաթի, աղրե-
ցանական վարչակարգի դաւարդու-
մը, հայկական մշակութային ժառան-
գության կողոպտումն ու ոչնչացումը,
դաւարդաներին չենքակվողների
բռնաբարումն ու սղանությունը: Ո՞ւ է
հավատում արցախսիների իրավուն-
ները դաշտանելու մասին աղրե-
ցանակներ կեռծ կոստումներին:

Վերեկ սարսափելի նկարագրությունը տեղի է ունենալ խաճմեկեռորդ դարում, բաղաբակի՞րթ աշխարհի հայացքի ներքո, որը մեղսակից է այդ բոլորին, խնի որ հազարամյակներով իրենց հայրենիքում աղբող արցախու համար իրավական որեւէ լուծում չառաջակեց, եւ Հայաստանի իշխանության հետ ձեռք-ձեռքի՝ միայն խստեց էթնիկ գումարներից եւ Աղրեթօնի արածեա-

Պատերազմում դարսության եւ Արշախի կռւսի խարանը ճակատին սերունդը

յին ամբողջականությունից: ՄԱԿ-ի ամբիոնից մեկ օր առաջ Ֆրանսիայի, Գերմանիայի, ԱՄՆ-ի, ԵՄ-ի ներկայացուցիչները, ուրիշ մեծ խաղաղողներ, հայտնուն ելույթներով դատաղարտում էին Ադրեզանի կողմից ռազմական ներխուժմանը, հայտնուն կերպով նեղադրում Ադրեզանին՝ Արցախի հայերին օջափակելու եւ սպանելու համար, քայլ նրանցից ոչ մեկը չընդունեց իր մեղքն առ այն, որ տասնամյակներով չի կարողացել բնիկ ժողովրդի աղբելու իրավունքին իրավական լուծում տալ, իսկ երկիրմի Ուսասատանի ներկայացուցիչն անգամ հասավ ճառագմի եւ Ստեփանակերը նաեւ Խանքենդի կոչեց:

Արաւած Միրզոյանի՝ արցախսիներին սպառնացող վտանգը ներկայացնող դերձախոս Ելույթում այդպես էլքացակայեց որեւէ կոչվան, որը կօժտե՞ն նրա խոսքն իրավական-դատմական հիմքով, իսկ նրա այն դնդումներին, թե արցախսիների կյանքին այժմ վտանգ, կանանց՝ բռնաբարություն, տղամարդկանց դատապարտում է սպասվում, անմիջապես աղրեջանական կողմը հակադրեց Նիկոլ Փաշինյանի նույն օրվա անդրադարձը, թե այս դափին արցախսիների կյանքին վտանգ չի սպառնաւ: Մեծ խելք չի դահանջվում հասկանալու, որ դա դատահականություն լինել չէր կարող, այլապես դիմի հարցնեինք լսել, դուք իրար հետ չե՞ն դայնանակուրվում ի՞նչ խոսել, Փաշինյանը խորհրդատու չի ունեցել, թե դիմանք է այդդիմի բան ասել, ակամա դառնալով ԱՎԿ-ում Աղրեջանի փաստաբանը, ի՞նչ է կատարվում: Արաւած Միրզոյանին, բացի Աղրեջանի արտգործնախարարի Ելույթի ժամանակ ԱՎԿ-ի դափինը լինելուց, մնում է այս դիմի նվաստացման ու գրոյացման համար հայրականի անել հմբն իրեն:

Արցախի ներկայացուցիչների եւ ադրբեջանական կողմի միջեւ բանակցությունները Եվլախում եւ Կնքվելի դայնանագիրը գումարելու են հայկական Տարածմանը կորուս՝ համարժելի հայրությունը առաջիկ կորուսների հետ: Սա բոլոր հայերին ցավոն ու նվասացումն է:

Արցախի ժողովրդին Ադրբեյջանը
թույլ չի տա դուրս գալ Արցախից՝
նրանց կյանքի հանդեմ ունձգություն-
ներով Դայաստանից դահանջելով ու-
զածը՝ տարածներ, միջանցեր, դա-
նույնիսկ ամեն դպրոցական կարող է
գլխի ընկնել:

Մեծ հաշվով այս բոլորը հավանաբար կազմակերպիչ ունի, ու կասկածն առաջին հերթին ռուս-թուրքական միացյալ նախաձեռնության ուղղությանը է (Երեւի Սույնութ Էրդողանն ու Թումանյանը)։

Են դայձանավորվել), Արանց՝ իրար դասերով արված հերթազաք գործողությունները եթե նկատի առնենք: Ու նոյն նիսկ միջազգային համրության մասն է խառը՝ ո՞նց եղավ, որ ՍԱԿ-ի Անվանգության խորհրդի նիստն ընկել էր Արցախի դարսության հենց հաջորդօրը, եւ նոյն կերպ ՍԱԿ-ի բոլոր ելույթներն արձանագրում էին արդեն կատարված իրողությունը՝ Ադրբեյչանին հուճանիտար դահանջներ միայն ներկայացնելով:

Հրադարակում ընդգրություներ սկսած
ընդդիմության ստեղծած հեղկոմի ան-
դամ **Վազգեն Սանուկյանը**, որ ա-
սում է, թե մեծամասնությունը հրա-
դարակում այժմ բռնդի եւ ընդգրման
ցույցեր անող ընդդիմության կողմնա-
կիցը չէ, բայց Նիկոլին դեմ է, ասեսն
որ այս սիլլոգիզմը բնավ էլ չոփշի-
մխիթարի ընդդիմությանը, ուստի՝
դաշտառով՝ Նիկոլին դեմ մարդիկ
վկա՝ մայրաքաղաքի ընտրություններին
չգնացած վեցհարյուրհազարից ավելի
երեւանցիների փասթը, ավտոմա չեն
դառնա հրադարակի երկրպագու: Մի-
ւաստառ առաջարկությունը անհամա-
պատճեն է առաջարկությունը:

Են հասկանալ իրադարձությունների իրական ենթատեստերը, նրանից տեսնում են, որ իրադարակում հավաքվածները մի թուր խոս չեն ասել Արցախում տեղի ունեցածում ռուսական սպեքտրակարության մասին, իսկ Հայաստանի մշածող հատկան այդ ամենը վաղուց նկատել է: Մարտեւ ձեր շարերը ռուսական ազդեցության դերակատարներից, ինչն ինքնները ազատե ռուսական ազդեցությունից, եւ կտեսնեւ՝ իրադրությունը կփոխվի: Այլադես մեծամասնությունը Արցախում մեր հանրադեռության իրադարակում եւ իշխանության միջանցներում կատարվող համարում է նոյն սցենարի տարբեր բաղադրիչներ, հուսով են, ճանաչելով ինձ՝ չեմ կասկածում ասածիս անկենթությանը: Եթե չեմ վերհանում Ծովասարամին մատուցածաւագույն առաջարկությունը՝

րումը Արցախի խնդրում, խառնօսությունը կազմում է Արցախում՝ իր ներկայության աղահովումը տարծաշանում, իրադարձակն ազատելու աշխարհաբանական խաղերում չներփակած ուրիշների համար, բանի որ, իրոք, այս դասին հայերի հավաքական խոսքն է լետֆ: Այլաղես նորատում են այն սցենարին, որը տանում է ոչ միայն Արցախի վերջնական կորսին, այլև Հայաստանի ղետականության չգոյությանը. մի ամբողջ սերունդ իր կյանքը չի վասնել, որ Հայաստանը վերածվի ոտևական գործենյայի: Ժամանակ չունենք, իրադարձությունները զարգանում են լուսի արագությամբ:

ՆՈՐԱՅԻ ԱԴԱՐՆԱ

Կամ՝ դուք՝ ինձ, ես՝ ենք. մասերի տեղափոխությունից ես ու առաջ ամբողջի բովանդակությունը չի փոխվում: Կարծում եմ սա հնագույն արճաներ ունեցող էկզիստենցիալ բանաձեւ է, ապրելու սահմանադրության գլխավոր հոդվածներից մեկը, գույք ամենագլխավոր, բարոյական փիլիսոփայություն: Տես, ես ենք սվեցի, դուք էլ, ի դատասխան, ինձ մի բան տուր, լավ կլինի համարժեք, սպասում ենք, կնեղանամ, եթե չտաս, շատ նեղացա, սրանից հետո, մարդ, ենք նույնիսկ կես բերան բարեւ չեմ տալու, զնա ու ամսնորհակալ շանալարիով եւ մի տեղ մերի:

Նկարեցի չափազանցված բառագույներ: Այո՞՛ Գիտակցարա՞՛: Որդեսզի խոսիս ենթիմասն ավելի դարգ ու արտահայտիչ դարձնեմ: Այս բարոյականությունն առկա էր իին ու միջին բարի դարերում, երբ մարդկային կյանքի վերաբարության գլխավոր միջոցներն էին որոշությունը եւ խառն ու խառնափնյոր ամուսնությունները: Թվում է՝ ոչ, բոլոր իրար հետ էին, իրար մեջ, բազում մարմիններից բաղկացած մեկ մարմին, որին հնագիտությունը բնորությ է իրեւ «հոս», ուստի է՝ «նախնադարյան համայնական հասարակարգ»: Գուցե եւ կար ինչ-որ ձեռուվ, այսու ո՞վ կարող է ճշգրիտ ասել: Ես որ՝ չեմ կարող: Միշտ էլ բարեդարյան թե ուր ու նորագույն մարդու հոգեկերպածի եղել է տիեզերի ամենամեծ գաղտնիք, խնդիր, որ հնարավոր չել եւ մշամատեսն անսպասելի հարցեր է առաջացնում:

«Ժամանակն իր ժավողից դուրս է սայրաբեկ, օ՛՛, բայս իմ դժբան, ինչու ծնվեցա, որ հենց ես ուղիղեմ» - տրամադրեն ասաց Համետը իր ու մարդկության անունից: Նա շատ լուրջ հոգի էր, մի բարձրակարգ Homo Sapiens եւ գիտակցեց՝ հնարավոր չե անուղղելին ուղղել, դատապարտված ենի ապրել-մերնելու այդ անբուժելի հիվանդության հետ՝ «Ես՝ ենք, դուք՝ ինձ»: Անքուժելիներ եղել են, կան ու կլինեն, բայց այս մեկը, կարծում են, ամենա-ամենա է, որ, լինելով անձնաղաց ու եսակենտրոն, մեր բուք ու կարծ խելով ներկայացվում է իրեւ բնական մարդասիրություն: Իսկ իրականում համաժամանակային բարոյական ժամանակական ժամանակական առաջին եւ լուսավոր սիրո: Երբ սուր շրջանավոր է որդես ճշմարտություն, ինձնանք դա արեւային սիրո վերջն է: Եվ դժվար է նկատել, որ հազարամյակների դատանության էջերում ավելի շատ ասելություն կա, բայց անշահախնդիր սեր: «Ես՝ ենք, դուք՝ ինձ»-ը փշացնում է մարդկությանը ներս ու դրսից: Երկիր մոլորակը, այս, բնակեցված է նաև փշացած մարդկությամբ:

Կներեմ. ավել-դակաս եմ խոսում, որվեհետեւ հոգիս դրսության է, երեւ նաև ձեզանից շատերի: Մեր հեղեղ ժամանակներում ո՞վ է ի վիճակի դարգ թվարանություն անելու, եթե կա մեկը, թող կանգնի իմ դեմ եւ բարեկամարա ասի՝ դու խելագար ես, ընորհակալ կլինեն: Ժամանակն իր ժավողից սայրաբեկ է դուրս, բոլորս էլ ցունամիի մեջ ենի, խփում ենի մեր լեռնու օվկիանոսի ժայռերին, մեռնում-հանում ենի ու դարձալ մեռնում: Ոչ, սա

Ես՝ բեզ, դու՝ ինձ

Խելագարություն չէ, այլ Ասծոն կողմից մեզ ու մարդկությանը ընորհված ճակատագիր:

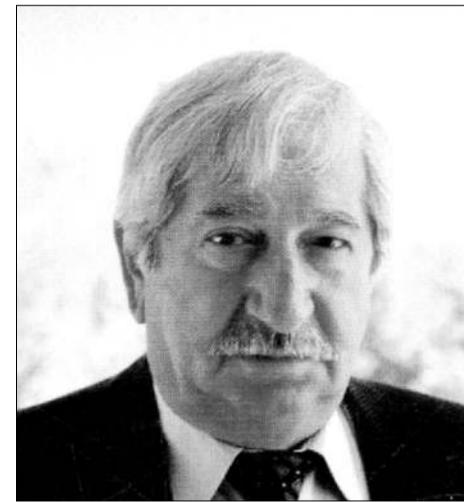
Լավ, ընդունենի, որ Ասծոն լույս է եւ սեր: Բայց այսին խավար ո՞վ սփոռեց, եթե ոչ Նա, այսին ատելություն, այսին «Ես՝ ենք, դուք՝ ինձ»՝ այս ասիմանի իմնենասղան էղողիզ: Եթե այս հակադրությունները կուտական կտեղով, խավարն ու ատելությունը ավելի ծանր կլինեն: Քետեւաբար՝ «Թող ամեծ մ'ըլլամ ու կողդդ խօրիմ թող յուղորդեմ ենք. «Աստուած ոխերին» (Պետրոս Դուրյան): «Ասծոյ ծաղըն է աշխարհն ալ արդէն» (Ծովոն): Բանաստեղծի հորեւեսությունն անձնական-կենսագրական հիմն ունի, բայց դա նաև, եւ ավելի, համարդկային «Տրունջ» է:

Տերն իր ասվածային զավակի միջնորդությամբ մեզ տասը բարոյական դաշտավաններ սվեց, սակայն դարեւի ընթացքում դրանցից եւ ոչ մեկը նրա կամոն կյանքի չկոչվեց, մնալով «ձայն բարբառոյ յանադարձ», շարունակեցին գողանալ, դավել իմներս մեզ ու ընանալ առավել, բայց առաջարկությունները մեջ կարող է առաջարկությունը: Ամբոխը նրան Մեսիա օրհներգեց, եւ նոյն ամբոխը բարկութելով, ծաղրելով, խուսանգելով նրան տարավ դժնակալ խաչելության՝ ավագակ ու մարդասղան Բարարայի փոխարեւն: Եվ Ասծոն որդին ասաց. «Հայր, ների նրանց, նրանց չգիտեն ինչ են անում»: Եվ Ասծոն ամբոխին ներեց, որ հերթական ասվածային սխալն էր, դրանով իսկ, մինչեւ այժմ, երբ գրում են եսսեիս այս տողեր, հավերժանելով «անբոխավարություն» մարդարայց երեւությունը:

Ականավոր նկարիչ Եղիշե Թաղեստայանը մի գործ ունի՝ «Հանձարը եւ ամբոխը» (1902 թ. Քայասանի դետական դասկերասրահ): Ամբոխը նահացու հալածում է համարին, որը սարսափակ հալածում է համարին, որը սարսափակ հալածում է նրանցից: Քեղինակն արտահայտել է համաժամանակին ճշմարտություն՝ հանձարը, ասել է բարին, գեղեցիկը, առաջինին, եւ ամբոխը անհաս թշնամիներ են, եւ սա հավերժական աղես է:

Հանձարեղ Մոցարտին, որն իր երաժշտությամբ Վերածնունդ արարեց, մի բանի մարդով, ներայալ անտարեր բահանան, բախի բուն իմաստով նետեցին մերյալների ընդհանուր փոսի մեջ եւ վրան ձեւականորեն մի բուռ հող ցանեցին: Վերածննի հանձարեղ գիտնական-փիլիսոփա Զորդան Բրունոն, որ առաջինը տեսավ տիեզերի ֆիզիկական կազմությունը ու շարժման օրենքները, ինկվիզիցիայի ձեռամբ Հռոմի Կամոր դե Ֆիորի հրադարակում խարուկին տրվեց, ինչորս քրիստոնությունը խաչին: Հետագայում այստեղ կտեղադրվի նրա հոււշարձանը՝ «Ճանապարհ մերին, արի սիրեմ» ամբոխին բնորու բարոյականությունը, որը նաև մեր կարծում է ամենա ճշգրիտ ամենա անհաս թշնամիներ են, եւ սա հավերժական աղես է:

Հանձարեղ Մոցարտին, որն իր երաժշտությամբ Վերածնունդ արարեց, մի բանի մարդով, ներայալ անտարեր բահանան, բախի բուն իմաստով նետեցին մերյալների ընդհանուր փոսի մեջ եւ վրան ձեւականորեն մի բուռ հող ցանեցին: Վերածննի հանձարեղ գիտնական-փիլիսոփա Զորդան Բրունոն, որ առաջինը տեսավ տիեզերի ֆիզիկական կազմությունը ու շարժման օրենքները, ինկվիզիցիայի ձեռամբ Հռոմի Կամոր դե Ֆիորի հրադարակում խարուկին տրվեց, ինչորս քրիստոնությունը խաչին: Հետագայում այստեղ կտեղադրվի նրա հոււշարձանը՝ «Ճանապարհ մերին, արի սիրեմ» ամբոխին բնորու բարոյականությունը, որը նաև մեր կարծում է ամենա ճշգրիտ ամենա անհաս թշնամիներ են, եւ սա հավերժական աղես է:

Մին իշեր, ընտանիներ, հասարակություն ու դետություններ ազգովին դարձան ես եւ Դու-ի առեւտական, մարդկությունը մի զգայի չափով այլասերվեց՝ վերածվելով ամբոխի: Քիսու Նազովուեցին բժշկություն էր անում, լոյս եւ իմաստություն տախու մարդկանց, չակնկալելով անգամ մի կետ բերան «ընորհակալություն»: Ամբոխը նրան Մեսիա օրհներգեց, եւ նոյն ամբոխը բարկությունը, ծաղրելով, խուսանգելով նրան տարավ դժնակալ խաչելության՝ ավագակ ու մարդասղան Բարարայի փոխարեւն: Եվ Ասծոն որդին ասաց. «Հայր, ների նրանց, նրանց չգիտեն ինչ են անում»: Եվ Ասծոն ամբոխին ներեց, որ հերթական ասվածային սխալն էր սխալն էր, դրանով իսկ, մինչեւ այժմ, երբ գրում են եսսեիս այս տողեր, հավերժանելով «անբոխավարություն» մարդարայց երեւությունը:

Ականավոր նկարիչ Եղիշե Թաղեստայանը մի գործ ունի՝ «Հանձարը եւ ամբոխը» (1902 թ. Քայասանի դետական դասկերասրահ): Ամբոխը նահացու հալածում է համարին, որը սարսափակ հալածում է նրանցից: Քեղինակն արտահայտել է համաժամանակին ճշմարտություն՝ հանձարը, ասաց այժմ, մեր թարակալու մեջ կարող է ամբոխը անհաս թշնամիներ են, եւ սա հավերժական աղես է: Ականավոր նկարիչ Եղիշե Թաղեստայանը մի գործ ունի՝ «Ասծածաւունչն» էլ է ու փաստում, մեր հազարամայակների գրականությունն ու դատագրությունը, ու «Արարա», «Մասիս» բարեւը հիշատակվում են մեր թվարկությունից: Արարա մեր թարակալու մեջ կարող է ամբոխը անհաս թշնամիներ են, եւ սա հավերժական աղես է: Ականավոր Թամանյանը Երեւանի գիտավոր հրադարակն այնուն կառուցեց, որ փոսի լայն ու բարձր կամարի Արարա բոլոր տեսնեն, բայց արդեմ առաջարկությունը առաջարկություն է առաջարկությունը: Արարա մեր թարակալու մեջ կարող է ամբոխը անհաս թշնամիներ են, եւ սա հավերժական աղես է: Ականավոր նկարիչ Եղիշե Թաղեստայանը մի գործ ունի՝ «Ասծածաւունչն» էլ է ու փաստում, մեր հազարամայակների գրականությունն ու դատագրությունը, ու «Արարա», «Մասիս» բարեւը հիշատակվում են մեր թվարկությունից: Արարա մեր թարակալու մեջ կարող է ամբոխը անհաս թշնամիներ են, եւ սա հավերժական աղես է: Ականավոր Թամանյանը Երեւանի գրականությունը այնուն կառուցեց, որ փոսի լայն ու բարձր կամարի Արարա բոլոր տեսնեն, բայց արդեմ առաջարկությունը առաջարկություն է առաջարկությունը: Արարա մեր թարակալու մեջ կարող է ամբոխը անհաս թշնամիներ են, եւ սա հավերժական աղես է: Ականավոր նկարիչ Եղիշե Թաղեստայանը մի գործ ունի՝ «Ճանապարհ արայի անում»: Ճանապարհ արայի անում է առաջարկությունը: Ճանապարհ արայի անում է առաջարկությունը: Ճանա

ՀԱՍՏԻԿ
ՍԱՐԳԱՅԱՆ

Հայաստանում հայտնաբերվել են դայմանականութեն «օդաղարուկմեր» կոչվող 200 կառուցմեր, որոնց նշանակության նախին տարամերժ կարծիքներ կամ: Երիտասարդ հնագետ Սարիհամ Շախմուրայյանի գիտական ատենախոսությունն արդյունն է Երևանի ադրբեյչական պատմությանը, համեմատական աշխատանքի: Օդաղարուկմերի սվյաների ցտենարանի ստեղծումը, դրանց աշխարհագրական միջավայրի, կառուցվածքի, ձեւերի համակարգված ուսումնասիրությունը եւ դեղումները գիտնականի համար հեմք են դարձել այդ կառուցմերի օբյեկտիվ նեկանարանության համար:

Հնագիտական ուսումնասիրությունների նյութ Հայաստանում՝ որդան ասես՝ նախկինում դեղված, ներկայում հայտնաբերվող եւ հողի շերտերում դեռևս թափված: Մասնագետների վարկածների, եղակացությունների, բանավեճերի եւ մեկնաբանությունների համար տասնամյակների, անգամ հարյուրամյակների հարուս ժառանգություն կա: Եվ երբ հանրությանը ներկայացվում է այս կամ այն նյութը, աղա մեզ համար դա, սովորաբար, հասկանալիք եւ մասչելիք է, հատկապես երբ խոսք դեղածնների մասին է: Բայց կա նի հնագիտական նյութ, որը համարյա անծանոթ է լայն հանրությանը. խոսքը դայնանականորեն կոչված «անաղատի օդաղարուկների» մասին է: Նման կառուցներ հայտնաբերվել են ոչ միայն մեզանում, այլ նաև Իրաֆում, Սիրիայում, Հորդանանում, Սառույան Արարիայում, Ուզբեկաստանում, Ղազախստանում, Թուրքիայում: Օդաղարուկներ կոչված կառուցներ հայտնաբերվել են Ուստյուրտի սարահարթում, Արագածի հարավարեմայան եւ հարավյախին լաճջերին, Ուրֆայի սարահարթում, Պալմիրենայի լեռներում, Հարրաք ալ Շաամ, Հարրաք Խայրա, Հարրաք Ռահաս, Հարրաք Կուրա անաղատներում:

Այս Երևանութերի վերաբերյալ գիտական առաջին ատենախոսությունը վերջերս ներկայացրեց Երիտասարդ գիտմական - հիմագիտ Մարիամ Շախմուրայյանը: Նշենք՝ առաջինը ոչ միայն Հայաստանում, այլև՝ աշխարհում: «Անաղաքի օդապարունակութիւն» կառուցվածքը, ձեւերը, թվագրությունը եւ գործածությունը» թեմայով աշխատասիրությունը Մ. Շախմուրայյանի մի բանի արհիների ջանադիր աշխատանքի, դաշտային աշխատանքների, դեղումների, գիտական համեմատական դրդումների արդյունքն է: Ուստի եւ՝ ՀՀ Գիտությունների ազգային ակադեմիայի հնագիտության եւ

Գիտականը հիմնավոր դաշտարանություն է բերում՝ հերթելով օդաղարուկաների նշանակության մասին նախկինում տարածված կարծիքները:

«Անապատի օդապարուկների» հայաստանյան առեղծվածները

Մարիամ Շախմուրայխանը՝ «Անաղաք օդաղարուկների» կառուցվածքը, ճեները, թվագրությունը եւ գործառույթը՝ ատենականությունը տաշտանելիս:

**Սարիամ Ծախմուրադյանի ատենախոսությունը հետաքրքրությամբ
եւ առվեսով ինորունվեց գիտական հանրության կողմից:**

գնահատելի մասնագիտական
շրջաններում:

Դյուլինհմ՝ ստանալով ձագարա ծեւ և սեփ: Լայնությունը սովորա բար 10-30 մետր է:

Դայաստանում հայտնաբեր ված օդաղարություններից 106-ը գտնվում էն Արմավիրի, 91-ը՝ Արագածոտնի, 3-ը՝ Շիրակի մարզում: Դրանք սկիռված են Արագածի հարավային եւ հարավ-արևմտյան լանջերին՝ ծովի մակերեսից 850-1800 մ բարձ

րության վրա: Մեծ մասը գտնվում է ասփարակ եւ մեղմաթել հարթություններում, հազար վաղեմ՝ բլուրների գազարներին եւ գոգավորությունների համար ակներին: Ս. Չախմուրայյանի աշխատությունից իմանում ենք, որ ի տարբերություն հնագիտական այլ հոււարձանների, որնց դեղումների արդյունքում գտածներ են հայտնաբերվում, օրպատարուկներում շերտագրված գտածներ գրեթե չեն գտնվում: Այս կառուցների հսկայական չափերի հասնող տարածմանը լայնամասաւաք եւ համակարգ ված դեղումներ չեն իրականացվել: Այդուհանդեռձ, իհմնականում աւտարակներու հազվադեմ հայտնաբերվել են կենդանական ուկորներ, օրսի դիմանի ցլեմներ, խեցեղենի բեկորներ:

Գիտականը հիմնավորացառաքանություն է բերում հերթելով օպաղառվակների նշանակության մասին նախկինում տարածված կարծիքներից:

րը: Նա գտնում է, որ խնդրահարուց է կարծիքը, թե օդաղարմվեները վիթերի որսի համար նախատեսված որոգայթներ են։ Ազգագրական սվալները վկայում են, որ վիթերի որսի համար նախատեսված որոգայթներն ունեցել են 2 մ բարձրություն, մինչդեռ, ոնց ցույց են սկզել հայաստանյան ուսումնասիրությունները, օդաղարմվեների դաշտը նման բարձրություն չունեն։ Դրանց շրջակային մարքեր ժամանակաշրջանների (քարի դարից մինչև նորագոյն շրջան) կառուցմեր եւ գտածոներ են հայտնաբերվել՝ անհվկառուցմեր, դամբարաններ, ժայռադաշտեր։ Արագածավան 1, Թղիկ 2, Թղիկ 4, Արտենի 1 եւ այլ կառուցմերում գտնվել են բրոնզերկաթեղայան մեղածոներ՝ քարե եւ ոսկե գործիքներ, հացահատիկի արքեր ժեսակներ, ընտանի կենդանիների ոսկորներ։

Ուսումնայիրության նյութ են
դարձել օդաղարովկների թվագ-
րության խնդիրները։ Ըստ Հա-
յաստանի օդաղարովկների ռա-
դիոհմետրիկ սվյաների, օրինակ,
Ջարակերտի օդաղարովկներից
մեկս ավելի վաղ է կառուցվել,
քան ուշ բրոնզի դարը, Երկուսն՝
ավելի վաղ, քան Երկարի դարը՝
եւ անհիկ ժամանակաշրջանը,
Երկուսն ավելի վաղ՝ քան Միջ-

հանգանանքը, որ օդաղարուկ-
ների դասկերներով մի շարժ
ժայռադասկերներում այս կա-
ռուցցաների ներսում դասկերված
են դիցարանական տեսարան-
ներ,- գրում է Երիտասարդ գիտ-
նականը,- տեսակետ ենի հայ-
նել, որ օդաղարուկները ծիսա-
դացամունքային նորատակնե-
րով են գործածվել, ինչը նույն-
դես դեռևս հնագիտական
հիմնավորնան կարիք ունի:

Մշակութային այս ֆենոմենի առկայությունը խիստ որոշակի տարածության երում է դրանց միջև կառուցվածքային ընդհանրությունները կասկած չեն թողնում, որ գործ ունեն մշակութային փոխառնչություններով դայմանավորված սփորվածության հետ»: Դժվար է ասել, թե ինչ մշակութային իրողությունների արդյունքում են օդադարձները կառուցվել են սփորվել, բանի որ մասնագետների աջքեւ ծառացած են այս ժնությունների թվագրության ժամանակագրության եւ մասնագիտական այլ խնդիրները: Այդ խնդիրների լուծման ուղղությամբ է շարունակում ջանադրութեն եւ մեծ նվիրումով գործել Մարիամ Շախմուրայյանը, որ գիտա-հետազոտական աշխատանքներ է կատարում թե՛ Մրագածի լանջերին եւ թե՛ հաճախ՝ նաեւ այլ երկրներում:

Հայ արվեստը Հարավային Կորեայում

ծույթը և գաղտնաբառը կ հաջարյանի յուրահատկությունը:
Իսկ Սերգեյ Խաչատրյանի մասին գրել է, որ նա հաճախարհային ձանաչում ունեցող ջութա-
կահար է Հայաստանից, որը 2000 թվականին եղել է Յան Միքելիոսի անվան ջութակահարնե-
րի 8-րդ միջազգային մրցույթի ամենաերիտասարդ հաղթողը, իսկ 2005 թվականին Եփսարքը
քանին մրցույթում օրավել է առաջին տեղ՝ կատարելով իր դեբյուտը միջազգային բենու:

Ավելացնեն նաև, որ սեմբանքերի 18-ից Սեռլուս Ռախմանինովի ծննդյան 150-ամյակի առթիվ համերգներով հանդես է եկել Երիտասարդ դաշնակահար, մի շարֆ հանրապետական և միջազգային մրցությունների դափնիկի համար՝ **Ժորա Սարգսյանը**: Ա. Բ.

Սեղտենքերի 9-ին Մարտին Սարյանի տուն-թանգարակում տեղի ունեցավ «Մեկ կարի դատմություն» միջոցառումը: Լուսանկարիչ **Գուրգեն Միսակյանի** որդին՝ **Հայոբ Միսակյանը**, թանգարակում ժամանակավոր ցուցադրության էր բերել իրենց ընտանիքում դահվող իր մոր յուղաներկ դիմանկարը, որ Սարյանը լրձնել էր 1957 թվականին:

Տուն-թանգարանի տնօրեն
Դուլզան Սարյանը եւ Հակոբ
Միսակյանը ներկայացրին
«Գալիխայի դիմանկարը»
ցտավի ստեղծման դասու-
յոյնը: 1950-ականներին
Մերգել Փարաջանովը Կիեվի
հի կոմիսիոն խանութում տե-
սել է Սարյանի՝ 1912 թվակա-
նին մի նայուրմուրը, գնել
այն եւ իր մտերիմ ընկեր Գուր-
գեն Միսակյանի միջոցով ու-
ղարկել Սարյանին: Ավել: Վե-
րինս անակնկայի է եկել, բա-
յին որ անդառձ կորած է համա-
ել այդ աշխատանքը եւ ցան-
ցացել է ինչ-որ կերպ փոխա-
ռութեալ իրեն արված լավությու-

Աղ: Գուրգեն Միսակյանն ա-
ռաջարկել է Վարդետին վրձնել
իր կնոջ դիմանկարը:

Կյանների տանը՝ Գալինայի
մասին ասել է. «Թող Աստված
օրինի ձեզ, ես բոյր ունեցա...»։
Գալինա Միսակյանը մաս-
նակցել է Երևանի «Եկրան»
հանդեսի հիմնադրմանը՝ նրա
էջերում հանդես գալով լեհա-
կան կինոնամուլից թարգմա-
նած Օյնֆերով եւ կինոգրոթիշ-
ների հետ հարցագրույցներով։
Նրա դիմանկարը ստեղծել են
նաեւ Հարություն Կալենցը եւ
Ռուդոլֆ Խաչատրյանը։
Կյանի վերջին տարիներին
Գալինա Միսակյանը դրվա-
գային դերերով նկարահանվել
է Վիգեն Չալյանյանի «Տեր,
ողորճա» եւ «Լոռիքան սիմ-
ֆոնիա» շարժանականներում։

Ավելացնեմ, որ «Գայինայի դիմանկարը» Վերջերս Վերականգնել է **Տաթեւ Ամիրխանյանը**, որը ներկաներին ղասկերներով ցուց տվեց եւ ղասմեց Վերականգնողական աշխատանքի ճապին:

U. S.

☞ **U** Հայրաբար ձեզ ասում եմ չեղավ, դարն վարչապետ։ Ես ձեզ հետ խոսում եմ բացարձակ անկերծ եւ ոլղաճին։ Ես եղա ձեր եւ 2018-ի հեղափոխության համախոհը, գրախոսել եմ նաեւ ձեր «Երկրի հակառակ կողմը» գիրք եւ զարմացել՝ Երբ եւ ինչպես ե՞լ գրել։ Բայց այժմ հիասքափության սարն ու ժխուր անձրեւ է մաղում վրաս ու շատրի։ Մեր ազգային դաւում մի՛ արեւ բաղաբական խաղեր, թեկուզ եւ վարձարտությունը խաղաղություն լինի, խնդրում են, մի՛ արեւ։ Դուք լավ սկսեցի՛, բայց, ազնիկ խոս, չեմ ցանկանում, չեմ ուզում վաս վերջացնեւ։ Կան սրբություններ՝ ազատություն, Արարած, անկախություն, սեր, որ ոչ մի բաղաբական նոատակով չի կարելի փոխանակել ինչ-որ բանի հետ, վաճառել, թեկուզ աշխարհի չափ ուսի տան, նրանի անսակարկելի են։ Դուք ընդամենը որոշ հարցերում սխալական եղաք, դավաճան չեմ, նրանի, ովքեր ձեզ այսդես են որակում, իրեն են Վասակ եւ փորձում են իրենց դավաճանությունը սորուար հաօգնել ձեզ։

Այս կառուցակի հակասությունը ձեր վաշչաղետության նախերգանի եւ ներկայիս գործունեության միջեւ: Դուք ցուցանաս դրեցիք ձեր հումքին եւ հոչակեցիք հիմնայի նղատակ՝ «Ժողովուրդ Զան, անհրաժեշտ է փոխել մեր մատողությունն ու առաջ ընթանալ» Դա դեմք է սկսվեր ձեզամնից, ձեր օրինակով: Մեր հասարակությունը բազմաթիվ արագութիւն թվում նաև մի ավանդական հիմնանդրություն ունի՝ նայում է ինչպես Ենիշենց դրսւերում «Վերեներն ու ամենավերեւը» եւ ընդօրինակում է Երանց վարաբանությունը գրեթե նույնությամբ: Դավատում եմ, դուք անկեղծորեն ցանկանում եիք բարին իրագործել, բայց չկարողացաք, ուստի դժվար էր կարծացած սովորություններ խախտել, դուք հայտնվել ենիք մեր երկրի բերներեան աղբուլցված ազգան ախոռների տիրությունը (աղքի տեղը աղբամանն է), գուցե անհնարին էր մաֆրագործել մեր կյանքը: Սակայն դուք դարտապիր եիք դա անել, անհնարինը դարձնել հնարավոր, երբ դասահականորեն կամ անհրաժեշտարար հայտնվել եիք մեր ալեկոնծվող նավի դեկին: Մանավանդ, ձեր իսկ խոստվանությամբ, ունենալով այնոիսի հոգեհարազաններ, ինչդիսիք են Շառլ որ Գոլը, Շերչիլը, Միհերանը, Թետչերը, Ժակ Շիրակը, Սարկոզին, Լեխ Վալենսան, Մերկելոյ եւ այս շարժում ձեր կողուածությունը կամ անհրաժեշտ է առաջ բերել առաջնական աշխատավորությունը:

մից գուցե ամենահարգված Վայլավը Հավելը, որն եղան իրենց ժողովրդի ու ղետության ծառամերը եւ ոչ երկու ու ավելի ժրոց ծառա: Չէ, դարսն վաշարդեց, օրինակ չդարձա՞մ մեզ՝ ձեր ժողովրդին, ըստ եռթյան չվերակառուցվեցի, առաջ նայելու փոխսարեն նայեցիք եւ եւ ներին, եւ, մանավանդ, միջոցեական հարաբերություններում: Ինչո՞ւ, տղա: Ծփորվեցի՞՞ այն: Վախեցա՞՞ այն: Դոգ-նեցի՞՞ այն: Դիասթափվեցի՞՞ այն: Մտածողություն եւ գործողություններ փոխելու կամքն ու տաղանդն էր սակա՞վ երևի: Թա՞ այս ամենը դիվանագիտությանը բնորու «աղվեսային դիվանագիտություն» եղավ: Ոչ, չեմ դատում, այլ խորհրդածում եմ: Թող գրանցադաշտան էլ ինձ նման խոսք ուղղի, չեմ նեղանա, խոնարհաբար կլսեմ: Ի՞նչ անուն տա՞ ձեր «քավիշ»-ին, երբ արնատական վիրահատությունները դուք փոխարինում եք ընդամենը մի տեսնիցինային բուժումնվ: Ասում եք, թե կոռուպցիան մեզանում վերացել է: Խկաղես: Ավելի է շատացել, դարսն վաշարդեց: Օր չկա, որ չխմանամ ով գողացավ, ով կաշառեց ու կաշառվեց, ով դարձավ դավաճան: Դան Սահյանն իր դաշտի բնությունից կօրովեր եւ ցավ ի սիրս կասեր՝ գողերի, կաշառակերների, դավաճանների եւ իր Յահանան:

Չե՞ սխալվում, շարադրանի զգայի չափով զգացնումնային է, այստեղ եւ այլուր սիրս է խոսում ձեզ հետ եւ ոչ ուղեղը: Ursawerժ զգացնումնայինությունը շատ ավելի ճշճարիչ է, քան բանականությունը, որն իր ուղեղային մորմոնիներում հաճախ թույլ է տալիս անուղղելի սխալներ եւ մոլորդելով հեռանում իրականությունից: Անհաջող Ստեղալը խոսի-ի գլխավոր հաւաքանից էր համարում զգացնումը: Իսկ ես կարծում եմ՝ ուղեղն էլ է զգացնումներ աղրում, սա կիաստատն հաւաքաղես բարձրակարգ ֆիզիկոսները:

Երբ ընտիր դասմաքան, իսկապես՝ ընտիր, մանկավարժական հաճախարանի դրոֆեսոր դարոն Զուլայյանը մահացավ, նրա բազկոնի ծոցագրամանում գտան ուսանողների բավականին մեծ մի ցուցակ, որոնց մի մասը նրան կաշառ էր սկել, մի բանիսն էլ շուտով դիմի տային: Այս երեւութքը լայնորեն տարածված է ուստի բուհում՝ ես թե՛ զնահատական, իսկ ոու ինձ՝ փող:

Str իմ Աստված, ինչտան ենք փող սիրում՝ փոխանակ ծաղիկ, անտառ, կին, Արարատ, հայրենիք, ազգ սիրելու: «Ձեմ դավաճանի իմ Նվարդին» (Վ. Տերյան Եւ ոչ Ն. Զարյան): Ազորեսանի թագուհի վավառու Շամիրամին Արա Գերեցիկն այսպէս է դատասխանում, որ հրականում նշանակում է՝ սիրում եմ իմ կապուտաչյա հայրենիքը Եւ չեմ դավաճանի նրան: «Գիր սիրե, դալամ (գրիչ) սիրե, դավթար սիրե» - ասաց Սայաթ-Նովան: Այնինչ շատեր ասում են ու ան-Ալեք Մանուկյանց լիբու սիրե, ըստ լիբու:

Կենցաղային օրինակներով ես խոսւմ եմ Երեւույթի մասին: Ձեմ ցանկանում այս էստեն ծանրաբեռնել ննանասիդ այլ փաստերով, որոնք այնքան շատ են մեր կյանքում ու աշխարհին վրա: Այդուամենայնիվ փորձեմ ինչ-որ չափով փոխակերպել Երեւույթը ձեզ ի ցուց դնող փաստագրության բնույթն ու տաճարանությունը, արդեն մի փոքր, որքան ի վիճակի են, նույժ գործելով դաշտայինական աստղաբարեկամ:

Հազարամյակներ ընդգրկող դասմությունը լի է ժողովուրդների ու դեռությունների տարաբնույթ հարաբերություններով, որտեղ, գիտե, կա եւ Հայաստան աշխարհ-Լահիր-Արմենիա՝ իր արմեններով, մենք, որ կենծ ու մեծամիտ դերանուն չեն, այլ ճշմարիտ բառ: Այդ հարաբերությունները հաճախ եղել են օսարհն սրկացնելու դպիքար, հաևկաղեց կայսրությունների դարազայում՝ հռոմեակամից մինչեւ ռուսակամը, որը ներկայումս մահացու անդրունի եղին է, երկու ուժերից մեկով՝ արդեն անդրունիում: Բայց ոչ միայն այս, այլև անշարժադրություն հալածող ուրիշ հանցավոր, չարական դավեր ու կրիզմեր՝ հանուն աշխարհակալության՝ «ընդառակ է հայրենի Երկիրն ին» օրհներգով: Ժուռնալիստը ժամանակակից ցարին հարց ուղղեց. «Ուրեմն է վերջանում Ռուսաստանի սահմանը»: Պատասխան. «Ոչ մի ետք չի վերջանում»: Սա էլ մի ադացույց չէ, որ կայսերական Ռուսաստանը կործանվում է, հնարավոր է այն բան փոփոխականացնելի, որ, իմշտես իր մանկության ժամանակ, դաշնա մի որուն կունուանք Օռախա:

«Բարբառուներ շամ կը գտան ու կանց-
նեն անհետ»-ի լուր աշխարհի ասաց
մեր սփառչելի դասականը: Իհարկե
անցնուն են, սակայն անմիջապես էլ
զայխ են նորերը եւ փոխարիմում ի-
րենց թաթարամննղովներին: Ողբերգու-
թյուն է այս ամվերջությունը: Պատճու-
թյունից առնեն արդիական մեկ օրի-
նակ, որն ինձ ու ձեզ դարձել է դժնիակ
ճակատագիր, արհեստածին Աղրբեջա-
նի ֆաշիզմն իր նավթարյուն ու գազա-
տունչ ֆյուրերով, որ ամեն դահ խարում
է, եւ աշխարհը մի զգալի չափով, գի-
տակցաքար թե ենթագիտակցուն
խարպիմ է ոչ առանց սեփական շահի
ու մասնավոր դիվանագիտության:

Ծառագրություն հաշվարկ

ՄԱԿ-ի արդարադաւում
⇒ 1 տուբյան դատարանի
նախկին գլխավոր դա-
տախազ **Սորեն Օվանդիոյին**
հղում տալով գերմանացի լրագ-
րող Արշախում կատարվող ցե-
ղասպանություն էր որպես, որ
«մրողագանդա» էր անվանել
խոսնակը, իսկ հարցի մասին
լսել էր ակնհայտ հեգմաննով,
կողովինի հետ ժողովակե-
լուք: Հայ ժողովուրդը հիշաւու-
չէ, բայց նրա ընորհենություն մեւը
հիշողություն ունենալը է, ուստի
սովորություն է նմանալ:

Ֆրանսիայի ԱԳ նախարար
Կատրին Կոլլոնան դահանջեց
Ալբրեթանից անհաղղականությամ՝
իր բնօրրանում խաղաղ աղբեկու-
հավասարմամբ։ Նրա ելույթը բո-
վանդակային տեսակետից լե-
ցուն էր։ ԵՄ արտաքին հարաբե-
րությունների եւ անվտանգության
հարցերով բարձր ներկայացուց-
չչ՝ **Յոզեֆ Բորելի** ելույթն ավել-
իլ վաղ արված գրածան մեղմա-
սացությունը վերածեակերպել-
էր։ Կուսացնելով ժեօնը, եւ Ալբ-
րեթանի ԱԳ նախարարի
Զեյնուլ Բայրամովի տեսից
ակնհայս էր, որ դժվարություն ու-
նեն հանդուրժելու իր երկրին
ուղղված՝ ԵՄ-ի այն գգուշացու-
նը, թե «Դատարան է ձեռնարկել
համադաշախան միջոցներ ի-
րավիճակի վաթարացման
դեմքում», որի տողառակում
դատամիջոցների նախին ա-
նուղղակի հիշատակումն է։

**ԱՄՆ ԾԵՏԱԿԱՆ ԱԵՐԼԱՅԱԳՈՒ-
ԳԻՀ ԼԻՆԱ ԹՈՒՄԱՍ-ԳԻՒՆ-
ՖԻԼԾ ԷԼ ՊԲՆԵՑ , ՆՐ ՌԱԶՄԱԿԱՆ
ԳՐԾՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՊԻՍԻ ԴԱԴԱ-
ՐԵՑՎԵՆ ԱՆՀԱՊԱԴ , ՄԱՐԴԱԿԻ-
ՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՊԻՍԻ ՏԵՂ
ՀԱՍՑԻ:**

Թեեւ նոյն սրահում էին գտնվում Երեք Երկրներ՝ ԱՄՆ-ի, Ֆրանսիայի, ՌԴ-ի ներկայացուցիչները, որոնք մի խափ տարի առաջ իրենց բանագնացներին էին ուղարկում Երևան-Ստեփանակերս-Բաֆու, աշճարծում Արցախի ինքնորոշման իրավունքի, կարգավիճակի հարցեր, այժմ դրանք էլ չեն շօջանառում: Դայաստանը ի դեմս ԱԳ նախարար Արարաս Միրզոյանի վերաշրադրում է՝ «այլևս չկան հակամարտող կողմեր, կան զոհեր եւ ոճագրութեր»: Վերջին որակունք ենթադրում է, որ ծանրագույն հանցագործություն է եղել, ՄԱԿ-ի նիստերի դահլիճում ո՞ր Երկրի ներկայացուցիչը չգիտի, որ հայ ժողովրդի դեմ ննան ծանր ոճին անընդիհաւ եւ շարունակաբար է իրականացվում՝ թուրք-աղբեցանական հորդայի անթափուց տեսանման ատելութեամբ:

Գերմանական առցանց լրապականները, հեռուստատեսության, ռադիոյի տարբեր ալիքներ օղերաշիվ լրսաբանում են, սակայն դրանց մեջ արդեն վաղուց գերակա է ոճագործի տրամադրած կազմադրային դասմությունը՝ «ԼՂ-ն միջազգային իրավունքի տեսակետից դասկանում է Աղրեջանի»։ Վեցին ամիսներին այս նախադասությանը հաջորդում է, թե Հայաստանն էլ ճանաչում է Աղրեջանի տարածքային ամբողջականությունը։ Սակայն, ինչորուն նույն մեր նախորդ հոդվածներում, Աղրեջանի՝ Արցախը 9-ամսյա տրափակելու ժամանակ գերմանագիր հոդվածներում ոչ մի անգամ չկարդացին Աստիանակերպ ամսան արդե-

ՄԱԿ-Ի ՆԱՍԱԾՈՂՆ Է ՊԱԿԵԼ...

ღանական հորինովի՝ խանթենին, որ ՍԱԿ-ի ամբիոնից սեղամբերի 21-ի նիստին հնչեցրին ՌԴ-ի, Ադրբեյջանի, Թուրքիայի ներկայացուցիչները։ Ուստասան իհարկե Ստեփանակերտն էլ գործածեց։ Եւ՝ «Ղարաբաղի շրջան» ադրբեյջանական ձեռակերպումը չի գրվել գերմանագիր հոդվածներում, այդ լեզվով գրավոր եւ բանակոր ժիրովում առավելաբար տեսվել է ՀՀ դեֆակտո ղետական միավորում լինելու հանգանաճը, կիրառվել է Լեռնային Ղարաբաղի Զանաբետություն, հայերեն՝ Արցախ ձեւերը։ Սեղամբերի 20-ին աւցանց «Ազգ»ում նկատել ենի, որ Գերմանական «Դոյչ վելլեն» (DW) Արցախին վերաբերող անընդհատ թարմացվող լրահորդանալուցում է «Լեռնային Ղարաբաղի Զանաբետություն» թեմատիկ վերաբերի տակ։ (Մինչեւ

ստյունքերի 22-ը՝ այս հոդվածը սղարան գնալը այդպես է): Եթե այս խորագիրը չի փոխվել ՄԱԿ-ի Աև Ծիսից հետո էլ, համարձակվում ենք ենթադրել, որ Գերմանիան իշխում է կանցլեր **Շոլցի**՝ Արցախի ինքնորոշման մասին մարքի 2-ին Բեռլինում **Փաշչյանի** հետ ասուլիսին հնչեցրած եւ Բաբի գազից չիրաժարվելով **Ալիեվի** առջեւ այս դաշտանիշոցն է փորձում կիրառել: Նոյն աղբյուրը երեկ «ՂՐԱՆՔԱՄԵՏՈՒԹՅՈՒՆ» թեմայի առաջին հոդվածը վերնագրել է «Ղայասանը Ադրբեջանին ներդադրեց «Քրնիկ գտումներ» իրականացնելու մեջ», իսկ հոդվածի նախաբանում հատու ձեւակերպել՝ «ԳԴՀ ՎԳ նախարար Բերքոնք Ղայասանի բնադրությանն ամելացրեց հրենո»:

Հայաստան այս թեմպում
արտօնութեախարար Միրզյանն
է, որը Ախ-ով չի դահանջում իր
ծննդյան օրից Արցախից, հայ
մարդուց լսած ինքնորոշման
դահանջը, վարանում է «ցե-
ղասպանություն» եղր գործա-
ծել, բայց Արցախում ցոյց է տա-
լիս Վանզի չափը «Քրիկա-
ցում» արդի բառեզրով: ԱՄԿ-ի
նիստից առաջ Հայաստանի վար-
չապետի՝ արցախահայերի ներ-
կան եւ աղագան բնորանում
«արժանադաշիվ» բնորու-
մանը ձեւավերումն իր հանար-
խաղաքար չի դարձնում Գերմա-
նիան, դուրս է գալիս հարմարա-
վես «չեզո՞» գոտուց, եւ ո՞վ կա-
սի, ի՞նչ կամի, երբ առաջիկա
հոկտեմբերի 5-ին խողանական
Գրանադայում հանդիմեն Փա-
շինյան-Միշել-Ալիել-Մակրոն-
Շուլց ձեւաչափով: Ինչո՞ւ ենք
ցեսադրում հենց «Դոյչ վել-
լի» վերաբերնումնքը: Պարզ
դաշտառով՝ այն ԳԴՅ ներին
լսարանի հանար չի ստեղծում իր
ներհաստարարակունքը ինչնայ-

վել է արտերկրում Գերմանիայի տեսակետն ու շահը ներկայացնելու նորագույնը:

Սուլգեմն Ենթին լսարանի վերաբերմունքն էլ: Ինձ հաճար դրա միջոցներից մեկը գերմանական հետուստանության առաջին այլիք՝ ARD-ի լրատվական «Օրվա համայնադրասկեր», «Օրվա թեմաներ» հաղորդման արձագաններին սոցիալական մեղայում հետևելուն է: Չաս հակիրճ՝ Բերլինի ԱՎԿ Ախ Արգասիի հարցով հատուկ նիսխի ելույթին մեծ ճասպ հակադարձում է՝ այս (ինձ՝ Արգասի) դեմքում ռազմական օգնության ճասին չեմ խոսում, ուրեմն Ուկրաինայի հաճար էլ ղեկավար դիվանագիտական՝ բանակցային խաղաղ ուղղին: Աշխարհի խաղաղության դատավերը միշտ դեմուն է իշեցնում, ոչ թե դեմոսի՝ ժողովրդի ընթացակարգությունը:

Գերմանացիների համար սովոր թերթերը դեռ օրվա՝ նախաճաշի կամ ընթրիֆի ծիսակարգի մաս են, հաճախ թերթի հոդվածները առցանց անվճար չեն մատուցվում: Մայիսի 21-ին գերմանական «Թագեստողիդլը» սովոր սարբերակին զուգահեռ առցանց սարբերակում էվա Ֆիշերի (Eva Fischer) հրաշավի համարություններով հոդվածն է տեղադրել՝ Արցախի՝ ադրեզանական Վեժից հիմնավորված վախը նկարագրելով: Լի համար այս հոդվածին:

Որ հաշված այդ հոգածոց
«Դուք մեր բաղադրիներն եք»,
ասել է Աղրթեօսնի նախագահ
իշխան Ալիեր ը: Անցյալ հոկտեմ-
բերին նա ԼՇ-ի հայերին որակեց
«Ըներ», որոնի «Պետք է դուքս
քվեան Լեռնային Ղարաբաղից»:
Այս հիճարքի Աղրթեօսնի եվ-
ակարս Խաչատրւ է ԼՇ-ի

լախում կայացել է ՀՀ-ի հայության եւ Արքօջանի ներկայացուցիչների հանդիպումը՝ «Սա ավելի շատ թելադրանք է», ասում է Գերմանական արտաքին հարաբերությունների խորհրդի (DGAP) Դարավային Կովկասի հարցերով փորձագետ Շտֆան Մայորերը: «Բայցի դահանջած բոլոր դայմանները կընդունվեն: Դարցը հետեւյալն է՝ կան բնակչության անվտանգության երաշխիքներ, դրանք չեն տեսնում»: Իսկ «Թագեւորիք-լի» տղագիր Տարբերակում սեղմանքերի 21-ին հրադարակված հոդվածը հետեւյալ Վերնագիրն ունի՝ «ՀՀ հակամարտությունը՝ Ով ինչ շահ է հետամրրւմ»: Ով դերանունը հոգնակի դարձնենք, այդժամ դարձ կդառնա, որ խոսք Փաշինյանի, Ալիեվի, Երդղողանի, Պուտինի, Չառլ Միտելի մասին է, հոդվածում հայ ընթերցողի համար նոր անկյուն կարող են լինել հետեւյալ ձեւակերպումները՝ «Թուրքիան տօնում է հարաբերական՝ Արքայական

Թիշի անի Ալեքս Վրա ազդելու համար, որ նա այս «գինադադարը» հաջորդ ոճրագործությամբ չավարի»: Քանիզ ի վերջո այդ դեմքում միայն նախկինում սատարող Ռուսաստանը է, որ անառամ վագրի նման կլինի, այլ մարդու իրավունքների դաշտան ողջ Արևմուտքու»:

Երկրու էղում Ֆրիդրիհ Շմիդտը հեղինակած (Friedrich Schmidt) «Նրանի արդեն կապիտալացիան ընդունել են» հոդվածի ներեւում տղագրվել է «Երդողանի սատարումը» «Ինչու Եթուրիխայի նախագահը Բավիլոն սատարում» Վերնագիր - Ենթավերնագրով Անկարայից ուղարկված հոդվածը, կից «Կահաված Եվրոպացիներ», «ԼՂ հակամարտությունը եւ Եվրոպական դիվանագիտության սահմանները» Բրյուսել-Բեռլինից առաված վերլուծությունը: Այստեղ շարադրված մասամբ ծանոթ են այս ընթերցողին, քանի որ Անրիայացնում է Բունդեսբազի արտադին հարաբերությունների համաճարտողով նախագահ Միհայել Ռոթի (Michael Roth) այն խոստվանությունն ու զղումը, թե հարուստ եւ ավտորիտար Ալրեցանի եւ աղքատ դեմոկրատայացանի հետ նույն կերպ հարաբերվելու միաւ է եղել, որ «մասնացուց է անում, թե Եվրոպայի արեւելյան հատվածի՝ մեր խաղաղության, կայունության մեջ ունեցած նօանակությունը ստարադասել ենք», գործել այն ժամանակ, երբ գրեթե ուշ է եղել: Այս հոդվածում էլ Շեսվում է ԵՄ այն մասրությունը, թե հնարավոր է լայտամիջոցներ կիրավեն Ալրեցանի դեմ: Ռոթը այսպես է ծեսակերպում՝ «այն տղագրությունը չտեսք է լինի, թե մենք ճնշումների ենթարկվողնեն, էներգականատակարար կարենք գործընկերոց վարժագիծը չտեսնելու կտանը, միայն թե էժան գագ սանաններ: Բավիլոն հսակագրանուածան դիմի հասցնենք, որ սարնասիրս այս ագրեսիան

հանգիս չեմ ընդունելու»:
 «Ֆրանկֆուրտը ալգենայնեն»
 Եւկրող էջը եզրել է սվեյցարական
 «Նոյե ցյուխեր ցայրունգի» սեղ-
 տմբերի 20-ի համարում տղագր-
 ված մի հոդվածից մեջբերմանը:
 «Աղրեջանի այս հաճակողա-
 կան դատերազի ավարին 32 ա-
 մյա միջազգայնութեն չճանաչված
 փորձիկ դետույունը՝ Nagorni-
 Ղարաբաղը (Urgaսի Ղանրաբե-
 տույունը) հավանական է աշ-
 խարիի fwarstեղի վերանա: Լեռ-
 նային այս ժքանում 2000- ամյա
 դատմություն ունեցող հայկական
 բնակավայրի դետականության է-
 ջը երեսի այս բռնության դաշտա-
 ռով կօդովի: Բայց այս սարսա-
 փելի սցենարը դեռ հստակ չէ, բո-
 լուր դատերազմների ժամանակ ա-
 նակնակալեց հնարավոր են: Սա-
 կայն աղրեջանական դիկտատու-
 րան հետապնդում է առիջ ու մի-
 ջոց՝ իրականացնելու վերջնա-
 լամ լուծունո՞»:

Գերմանացիները, Եվրոպացիները գումար են, որ Ալիքը արցախահայերի ստանդը, Եղեռնը չի դադարեցնի, մինչեւ իր նոյածակին չհասնի: ԱԱՆ-Ն, ԵՍ-Ն, Թրանսիան ու Գերմանիան կվամին-Ն, կզամեն Ալիքին, թե՛ոչ, մենք հիշենք, որ ամեն հայ ուկի է, փրկենք մեր ծիակ հարսությունը, գրկաբաց ընդունենք մեր հայրենակիցներին:

Աղաւարելը առաջին հեթին
գովայնը էլ լին սիրու է լինում:

ՀԱԿՈԲ ԶԱՔՐՅԱՆ

Sonırfuqts

Սեղմենքերի 19-ին Արցախի դեմ Ադրբեջանի ձեռնարկած ագրեսիան կասեցվեց հաջող օրը, եր կողմերը, գալով փոխանաձայնության, հրաժադար հաստացնեն, իսկ սեղմենքերի 21-ին Արցախի եւ Ադրբեջանի ներկայացուցիչները, աղրբեջանական կողմի նախաձեռնությամբ հանդիպեցին Եվլախում: Թուրքական նամուկի վկայությամբ, շրջենտրոնի վարչության շենքում տեղի ունեցած հանդիդումը տևել է շուրջ 3 ժամ: Ազատություն ռադիոկայանն իր հերթին նետել է, որ բանակցությունները վարել է դաշգամավոր Ռամին Սամենովը, որին հիշած Ալիեւը Ղարաբաղում բնակվող հայերի հետ սփումների դատախանակառու էր նշանակել: Դրանց նաև նակացել են նաեւ Ադրբեջանի նախագահի հատուկ ներկայացուցչի տեղակալ Բաշիր Քաջիեն ու հատուկ առանձիւթյան աշխատակից Իլիհն Սուլթանովը: Արցախի կողմից բանակցություններին ներկա են գտնվել Աւրգեյ Մարտիրոսյանը՝ ռուսական խաղաղադարձ գորախմբի հետ հաճագործակցության դատախանակառուն եւ դաշգամավոր Դավիթ Մելքոնյանը: Ադրբեջանական դրոշի ներք կլոր սեղմանի շուրջ տեղի ունեցած հանդիպմանը, ինչպես հաղորդվում է, մասնակցել է Ադրբանում տեղակայված ռուս-թուրքական դիտորդական կենտրոնի ղեկավար Օլեք Սեմյոնովը եւս, որի մասին ռադիոկայանը տեղեկացել է միայն ադրբեջանական լրատվամիջոցների հաղորդումներից:

Զննարկումներից հետո Ադրբեյջանի նախագահի գրասենյակի տարածած հաղորդագրության համաձայն, հանդիդումն անցել է «կառուցղական եւ դրական միջավայրում, բավարար է Ղարաբաղի հայերի մարդասիրական օգնություն հատկացնելու խնդրանքը՝ դարենային աղրանների եւ վառելիքի տևողություն»։ Միաժամանակ բննարկումներ են ծավալվել Ենթակառուուցվածների վերականգնման, Ղարաբաղի հայ բնակչության վերահնտեղրնան եւ Ադրբեյջանի սահմանադրության եւ օրենսների հիմնան վրա Ղարաբաղի հայ բնակչության գործունեության կազմակերպման հարգելի ռուրուն:

**Եվլախի հանդիպումը որեւէ հարց չի լուծել,
ուստքամբես էլ ավելի է խճճել Արգախի
առանց այդ էլ խրթին իրավիճակը
Այինը զովում է «Տայատանի իշխանություններին»..**

«Ազատությունը», նշելով հանդերձ այս ամենի մասին, հարկ է համարել ընդգծել, որ Եվլախի հանդիմանը կողմերի միջեւ ընդամենը ձեռք են բերվել հումանիտար բնույթի միւսոր դայնանապարհածություններ։ Ռադիոկայանին հաստատում է բուրգական Art Gerçek կայֆը, թե կողմերին չհաջողվեց հանգել Վերջնական համաձայնության, դարձադիս Բարուն Երեւանին հաշության նախորդությանը։

- կողմի դատաստականությունն» ընդգծելու միջով, ադրբեջանցիների հետ ռուս խաղաղապահների գործակցությունը արցախցիների աշխում կարեւութելու առիթ են սացել:

Կունակի դաշտնական Բարի ի լուր աշխարհի նախաձեռնած այս համդիմուն, ինչողևս ենթադրվում էր Արցախին ոչինչ չի սկզբ: Ուղղակի Ալեքը դրանով գորոգանալու, Կրեմլի խոսնակ Պետրովը, որ մինչ այդ Արցախի դեմ Ադրբեյջանի վայրագություններով ուղղեցվող ազրեսիան համարել էր դե յուրե օրինական, Ադրբեյջանի նախագահին սիրածահելու, ոռու գիտաշխատող Սերգեյ Մարկովը եւ մեկնաբան Կիրիլ Սուրենինիով՝ Ադրբեյջանի նախագահին թճնելու, Վլադիմիր Պուտինը էլ «Արցախի հայ բնակչության իրավունքներն ու անվտանգությունն առահումելու հարցով արքեօնանական

որ չանաչված Լեռնային Ղարաբաղի արյունայի եւ ողբերգական դասնությունը մոտենում է տրամաբանական ավարտին. Ղարաբաղի հայերը անձնատուր են եղել Բաֆվին եւ այս վախճանը օրինաչափ է, որովհետեւ գործը այս վախճանին իրենց գործունեությանը եւ անմիտ հայտարարություններով հայ եեկավարությունն է հասարի»:

Գալով Ալիեկին, աղա նա, ըստ Sabah թերթի, որին հաստառում են նաև թուրքական մյուս թերթեր, սեպտեմբերի 20-ին հեռուստաեռությանը դիմել է իր աղրբեջանցիներին՝ պարբեջանի վերջին ագրեսիան, դայանանավորելով հայերի ահարեկչական ործողություններով, ասել՝ «Աղրբեյանն իսկովն ձեռնարկեց անհրաժեշտ ջոցառումներն ու թշնամուն դաստիաց ինչպես հարկն եր: Դրանով մեկ մզգամ եւս ցույց ստեցիմ Հայաստանը, որ ահարեկչական բոլոր գործողություններն ու սպարանները դաստիաց են ըստ արժանավույն: Ահարեկչական ությունը ձնտելու ընորհիվ Աղրբեջանը պարականգնեց իր իննիշխանությունը: Ալկահահարեկչական գործողությունների ողջ ընթացքում մեր զորեւն ամեն անչ արեցին, որ Ղարաբաղի խաղաղ պակիցները բացաձակաբես չտուն: Նրանի մեր բաղաբացիներն են, ինչ արդեն, երբ չեզորացված է կառավարող խունան եւ ահարեկիչ ղեկավարները, իսկ բնակչությունը կարող է զայտական տարր դառնալ: Ղարաբաղը դրախտ ունի ենի վերածելու: Ղայ բնակչությունը անհամար ունի ու կազմությունը ենի»:

Վերջուն Ալիեր հովապրոյ է համար Հայաստանի իշխանությունների համար եւ գոհունակությանը նշել Հայաստանի իշխանությունները դրաւութեցին այնպիսի հասունություն, որ նայատելի էր նեզ համար: Քետեւա-
ար նրանք արժանի են մեր ամեն տե-
սակ օռմասանինին»:

Փաշինյանի՝ բոնության կոչերն ու հայիոյանքներն օրինակը Են Քարար առ Քարար

Գակցին կորցրած մարդը ցա-
սումով լցված է եւ դա որեւէ
ձեւով արտահայտելու բնական
տակածություն:

Orter առաջ, օրինակ, կառավարության առջեւ բողոքի հերթական ակցիան լուսաբանելիս՝ մի քանի կին ինձ Վրանունար Եկան, թէ իրենց հարցեր տալու փոխարեն ոսիկաների «ամոթանք տամ» կամ իմս զնամ, աղրեմ Արցախում: Ես, իհարկե, ընքրնեցի, որովհետեւ քաց Վերին կամ չորեսք է դիմչես, կամ էլ քավական չէ քաշում կամ պատճեն:

Այս ամենը, Ենթարդում եմ, դեմք է հասկանան նաեւ իրավաղահ հաճակարգի՝ իրահետեւից գործեր հարուցող զերատեսչությունները, որ այս օրերին «քննության կոչի, սահմանադրական կարգ տաղալելու, խորականության» ու էլի հազարումի այլ բանի մեղադրանքով շարքեր անձանց նկատմամբ պահպան կատարելու համար առաջ է առաջընկած էլեկտրական աշխատավայրերու մասին առաջարկությունը:

A black and white photograph of a man with a beard and a white cap, holding a microphone and a hammer, looking towards the right.

Մի դահ անգամ իրականությունից կը պետք է ընդունելով, թե մարդիկ միտունավոր են իրաղարակայնորեն բռնության կոչեր տարածել, հետեւաբար՝ իրավադա հաճակարգը դաշտավոր է իրար հետևից գործեր շարել, հարց է առաջանում՝ ՀՀ վարչադատի՝ օրեր առաջ արած հայտարարությունը, թե «բախսներ» փորձեմ էնքան ասֆալտ ու պատուի պատճենները ու երեսները

Հիմա ի՞նչ սրով, ի՞նչ ասեմ, ամեն մեկս խելացի-խելացի մտեր արտահայտեմ, հետին թվով վերլուծեմ ու փիլսովայեմ, որ ի՞նչ:

Բայց... բոլոր դեմքերում: Թող ներվի, որ խառն կերպով թրին հանձնած մտեր առանց համակարգելու, այդեւ էլ բերում եմ:

Մեմ մեր թշնամու լեզուն (ոչ բառացի իմաստով) հասկանալու, իսկ որու հարցերում նաեւ նրանց սպորտելու բաներ ունեմ: Իհարկե՝ ոչ նա նենք ստրույթուններ սպորտելու:

Մեր ստոր ու նենք թշնամին մեզնից մի շարժ շահեկան առավելություններ ունի:

Նա, ի տարբերություն մեզ, իր նորակներն իրազութելու հարցում միշտ ունի երկարաւետ ու համային մշակված ռազմավարություն, իսկ ամեն կոնկրետ իրավիճակի համար՝ լուծնան էլի նախարար ծրագրած բազմաւեր տարբերակներ:

Երկրորդ, ամեն հերթական ագրեսիայից առաջ ծավալուն բարզական նախարարաւություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կարողանում է իր ամենահանցավոր բայլն իսկ ներկայացնել իրականում կեղծ, բայց լավ մտածված կամ գուցե իրեն հենց թելադրված, աշխարհի համար հասկանալի փաթեթավորմաբ: Աշխարհի կամ դա լսում, դրան հավատում է, կամ դա ընդունում է իրեւ նվեր իրեն՝ հակազդող ոչինչ չանելու համար: Որովհետեւ լսում կամ ընդունում են մեկ ուժեղին, մեկ էլ հասկացեն նրան, ում հետ շահեւ ունեն: Իսկ Արդեօքան այսօ փնտրված դետություն է, մի կողմից, իրեւ եներգակիների մատակարար, որը նրան նաեւ նավադրության մեջ ուազնական բյուջեի հնարավորություն է ընձեռում, մյուս կողմից, իր մեծ եղբոր նման, իրեւ տարածաշրջանային գործիք տարբեր հզոր խաղաղողների ձեռքին: Եվ խորեն, ահարեկչական դետությունը աշխի առաջ «հակահարեկչական գործողություն» է իրականացնում (ինչողիս

Ստոր լսում կամ ընդունում են մեկ ուժեղին, մեկ էլ հասկացեն նրան, ում հետ շահեւ ունեն: Իսկ Արդեօքան այսօ փնտրված դետություն է, մի կողմից, իրեւ եներգակիների մատակարար, որը նրան նաեւ նավադրություն է ընձեռում, մյուս կողմից, իր մեծ եղբոր նման, իրեւ տարածաշրջանային գործիք տարբեր հզոր խաղաղողների ձեռքին: Եվ խորեն, ահարեկչական դետությունը աշխի առաջ «հակահարեկչական գործողություն» է իրականացնում (ինչողիս

Ստոր լսում կամ ընդունում են մեկ ուժեղին, մեկ էլ հասկացեն նրան, ում հետ շահեւ ունեն: Իսկ Արդեօքան այսօ փնտրված դետություն է, մի կողմից, իրեւ եներգակիների մեջ ուազնական բյուջեի հնարավորություն է ընձեռում, մյուս կողմից, իր մեծ եղբոր նման, իրեւ տարածաշրջանային գործիք տարբեր հզոր խաղաղողների ձեռքին: Եվ խորեն, ահարեկչական դետությունը աշխի առաջ «հակահարեկչական գործողություն» է իրականացնում (ինչողիս

Ստոր լսում կամ ընդունում են մեկ ուժեղին, մեկ էլ հասկացեն նրան, ում հետ շահեւ ունեն: Իսկ Արդեօքան այսօ փնտրված դետություն է, մի կողմից, իրեւ եներգակիների մատակարար, որը նրան նաեւ նավադրություն է ընձեռում, մյուս կողմից, իր մեծ եղբոր նման, իրեւ տարածաշրջանային գործիք տարբեր հզոր խաղաղողների ձեռքին: Եվ խորեն, ահարեկչական դետությունը աշխի առաջ «հակահարեկչական գործողություն» է իրականացնում (ինչողիս

Ստոր լսում կամ ընդունում են մեկ ուժեղին, մեկ էլ հասկացեն նրան, ում հետ շահեւ ունեն: Իսկ Արդեօքան այսօ փնտրված դետություն է, մի կողմից, իրեւ եներգակիների մատակարար, որը նրան նաեւ նավադրություն է ընձեռում, մյուս կողմից, իր մեծ եղբոր նման, իրեւ տարածաշրջանային գործիք տարբեր հզոր խաղաղողների ձեռքին: Եվ խորեն, ահարեկչական դետությունը աշխի առաջ «հակահարեկչական գործողություն» է իրականացնում (ինչողիս

Աշխարհի ինչով է ծածկած Մյու էին ուզում...

Ստոր ցինիզմ՝ ասողների եւ ականջ կախողների սեփական հայրենիքում խաղաղ ու աղահով աղբեկ ցանկացող հայ Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կարողանում է իր ամենահանցավոր բայլն իսկ ներկայացնել իրականում կեղծ, բայց լավ մտածված կամ գուցե իրեն հենց թելադրված, աշխարհի համար հասկանալի փաթեթավորմաբ: Այսօ փնտրված դետություն է, մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի միջանցիքի արգելափակման վերացում, դատախան չոր, սառն արտակը սացավ ու սկվեց, կրկին աղիքներ գտնելով ցանք ու ուղղություն է դարձել հանցակից մեջ եղբորից բացի ունի նաեւ այլ, կողդին կանգնած ու կանգնող ուժեղ դաշնականում:

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու անընդունակ թշնամին ունի նավթադրություն է իրականացնում՝ նաեւ բոլոր ընդունելի միջոցներով, այդ եւ կրիկ փաթեթավարան ու խոսքող լիներ («համկարծ Արդեօքանը չնեղանա»...) մի անգամ համարձակվեց հասցեական ասել ու դահանցել Բերձորի մակար հենց Արցախի դեմ...

Մեզ հետ իրականում հավասար կրիկ մղելու

